

Brüssel, 6.6.2018
COM(2018) 434 final

2018/0227 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programm
{SEC(2018) 289 final} - {SWD(2018) 305 final} - {SWD(2018) 306 final}

SELETUSKIRI

ETTEPANEKU TAUST

Käesolevas õigusakti ettepanekus on kohaldamisajaks määratud 1. jaanuar 2021.

• Põhjused ja eesmärgid

Üleminek digitehnoloogiale mõjutab majanduse kõiki sektoreid ja muudab meie elamis-, töötamis- ja suhtlusviise. Kuigi minevikus on Euroopa jõukuse taganud siinne transport, tööstustaristu, haridus ja kvaliteetsed avalikud teenused, toetavad meie tulevast õitsengut investeeringud strateegilisse digisuutlikusse ja -taristutesse, oskuste parendamine ning valitsuste ja kodanike vahelise suhtluse ajakohastamine.

Praegune ELi investeerimisraamistik hõlmab kõnealuste sammaste olulisi aspekte, eriti teadusuuringuid ja innovatsiooni.¹ Kuid kõrgtehnoloogiliste valdkondade edukast avalikust poliitikast saadud õppetunnid näitavad, et lisaks teadusuuringutele ja innovatsioonile võivad avaliku sektori vajadustega tegelemisel olla väärtuslikud ka avalikud meetmed, mis toetavad tootmisahela eelnevate etappide panust kiiresti arenevatesse tehnoloogiavaldkondadesse.

See on tõesti nii võtmevaldkondades, mis toetavad majanduse ja ühiskonna üleminekut digitehnoloogiale vähemalt järgmise kümne aasta jooksul, st kõrgtasemel arvutustehnika ja andmetöötlemise, küberturvalisuse ja tehisintellekti valdkonnas. Investeerimine, et omandada nendes valdkondades tipptaseme suutlikkused, tagada ELis nende parim kasutamine koostalitlusvõimelisel viisil ja omandada vajalikke oskusi nende arendamiseks ja kasutamiseks, annab olulise tõuke meie avalikku huvi pakkuvate valdkondade ja tööstuse digitehnoloogiale ülemineku jaoks.

Kasvav nõudlus uusima tehnoloogia järele on vastuolus praeguse pakkumisega ning see näitab, et lisaks teadusuuringutele ja innovatsioonile on Euroopas vajaka investeeringuid tootmisahela eelnevatesse etappidesse. Kõrgjõudlusega andmetöötlemise vallas tõukab ebapiisav pakkumine ELi teadlasi ja insenere massiliselt pöörduma infotehnoloogiliste ressursside poole, mis asuvad väljaspool Euroopat, eriti Ameerika Ühendriikides, kus valitsusprogrammid säilitavad tipptasemel parima jõudlusega arvutustehnika pakkumise².

Euroopa on koduks ka maailma juhtivatele tehisintellekti valdkonnas tegutsevatele teadlastele ning väikeettevõtjatele, kes pakuvad tehisintellektialaseid teadmisi, kuid võrreldes USAGA, kus eriti andmetealased olemasolevad võimalused pakuvad tingimusi põhjalikuks innovatsiooniks, on siinne tehisintellektiturg mahajäänud.

Killustatus ja avaliku sektori suhteliselt väikesed investeeringud küberturvalisusse³ panevad meie ühiskonna ja majanduse ohtu, ning samas on Euroopa küberneetikatööstus äärmiselt hajus ja puuduvad suured turuosalisused⁴. Kõrge kvalifikatsiooniga tehniliste ekspertide töökohad sellistes valdkondades nagu tehisintellekt, andmeanalüüs ja küberturvalisus jäävad täitmata – ELis on praegu neis valdkondades üle 350 000 vaba töökoha.⁵

¹ Toetus järgmise põlvkonna tehnoloogiate ja rakenduste teadusuuringutele ja innovatsioonile, toetus digitaristu projektidele Euroopa ühendamise rahastu raames ja meedia toetamine programmi „Loov Euroopa“ raames.

² EL tarbib hetkel kolmandiku maailma kõrgjõudlusega andmetöötlemise ressurssidest, kuid pakub vaid umbes 5 % (Euroopa Parlamendi uuringuteenistus (2017) Superarvutite arendamine Euroopas, lk 3).

³ Praegu hinnatakse ELis küberturvalisusse tehtavate riiklike investeeringute mahuks 1–2 miljardit eurot aastas, samas kui USAs on investeeringud peaaegu kümme korda suuremad.

⁴ Building an Effective European Cyber Shield, Euroopa Poliitilise Strateegia Keskus, 2017. Samas aruandes mainitakse, et USA domineerimine on osaliselt tingitud küberturvalisusse investeerimise strateegiast, millega nähti 2017. aastaks ette riikliku rahastamise kasv 19 miljardi USA dollarini, mis on 35 % rohkem kui 2016. aastal.

⁵ 7 ELi liikmesriigi vabade töökohtade analüüs, Victory Database.

Digitaalse ühtse turu strateegiaga on kehtestatud tõhus raamistik, millele tuleb nüüd lisada sama tõhus investeerimisprogramm. See on heaks kiidetud kõrgeimal poliitilisel tasemel. Tallinnas määrasid Euroopa riigipead ja valitsusjuhid kindlaks tugeva digitaalmajanduse peamised sambad: küberturvalisus, tehisintellekt, tipptasemel taristu, mis hõlmab kõrgjõudlusega andmetöötlust, digioskused ja avaliku sektori üleminek digitehnoloogiale.⁶ Seda kajastati Euroopa Ülemkogu 2017. aasta oktoobri järeltustes. Sellest ajast alates on mitu nõukogu koosseisu arutanud ELis tugeva digitaalse suutlikkuse arendamist. Mitmeaastase finantsraamistiku teatises⁷, tõstis komisjon esile stsenaariumi, mille kohaselt digitaalvaldkonda tehtavad **investeeringud kahekordistatakse**.

Käesolev seletuskiri on lisatud ettepanekule **Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb uut programmi, mille eesmärk on suurendada ja maksimeerida digitehnoloogiale üleminekust saadavat kasu kõigi Euroopa kodanike, haldusasutuste ja ettevõtjate jaoks** (Digitaalse Euroopa programm).

Digitaalse Euroopa programm on keskne element komisjoni poolt 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku raames väljapakutud põhjalikus lahenduses probleemidele, mis kaasnevad digitehnoloogiale üleminekuga. Programmi eesmärk on pakkuda rahastamisvahendit, mis on loodud Euroopa Ülemkogu kindlaksmääratud valdkondades suutlikkuse arendamise tegevusnõudeid silmas pidades, ja kasutada ära nende valdkondade vahelist koostoimet.

Seetõttu keskendutakse selles Euroopa suutlikkuse tugevdamisele **kõrgjõudlusega andmetöötluse, tehisintellekti, küberturvalisuse ja kõrgema taseme digioskuste⁸ vallas ning nende laialdase kasutamise tagamisele majanduses ja ühiskonnas**. Nende üheaegne edendamine aitab luua edukat andmepõhist majandust, soodustada kaasatust ja tagada väärtuste loomist.⁹ Ühe samba eiramine või nõrgestamine õhnestab kogu konstruktsiooni, sest need on omavahel tihedalt seotud ja üksteisest sõltuvad: näiteks tehisintellekt vajab küberturvalisust, et olla usaldusväärne, küberturvalisus vajab suure hulga kaitstavate andmete töötlemiseks kõrgjõudlusega andmetöötlust, tulevaste standardite kohased digiteenused vajavad kõiki kolme suutlikkust; ning lisaks on kõigi eespool nimetatud aspektide jaoks vaja õigeid kõrge tasemega oskusi. Kõige olulisem on see, et programm keskendub valdkondadele, kus ükski liikmesriik ei suuda üksi tagada digitaalvaldkonna eduks vajalikku taset. Keskendutakse ka neile valdkondadele, kus avaliku sektori kulutustel on suurim mõju, eelkõige teenuste tõhususe ja kvaliteedi parandamisele **avalikku huvi pakkuvais valdkondades**, nagu tervishoid, õigus, tarbijakaitse ja avalik haldus, ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) abistamisele digitaalsete muutustega kohanemisel.

Programmis kaalutakse ka lisandväärtust, mis tuleneb digitehnoloogia kombineerimisest muude progressi võimaldavate tehnoloogiatega, et maksimeerida digitaliseerimise eeliseid.

Programmi eesmärgid on järgmised.

- **ELi kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetöötlussuutlikkuse ülesehitamine ja tugevdamine ning nende laialdase kasutamise tagamine nii avalikku huvi pakkuvais**

⁶ Digivaldkonna tippkohtumine Tallinnas, Eesti peaministri Jüri Ratase järeltused.

⁷ COM (2018)98: „Uus tänapäevane mitmeaastane finantsraamistik Euroopa Liidu jaoks, mis võimaldab tõhusalt saavutada tema prioriteete ka pärast 2020. aastat“.

⁸ Selle programmi kontekstis on kõrgema taseme digioskused artikli 2 punktis e määratletud eelkõige kui erioskused kõrgjõudlusega andmetöötluse, tehisintellekti ja küberturvalisuse alal, mis vastavad rahvusvahelise ühtse hariduse liigituse (ISCED) 4. ja kõrgemale tasemele.

⁹ Näiteks e-arvete juurutamine kogu ELis tähendaks digitaalsete avalike teenuste pakkumist ettevõtjatele, kellel on vajalik ühenduvus ja kvalifitseeritud töötajad, millega tagataks üldsuse usaldus ja toetataks seega tehingute toimimist turvalises keskkonnas.

valdkondades, nagu tervishoid, keskkond ja turvalisus, kui ka tööstuses, eriti VKEde puhul.

- **Tehisintellekti** alaste põhivõimekuste, nt andmeressursside ja tehisintellekti algoritmide teekide rajamine ja tugevdamine ning kõigile ettevõtjatele ja haldusasutustele neile juurdepääsu tagamine, samuti liikmesriikides olemas olevate tehisintellekti testimise ja sellega eksperimenteerimise vahendite vaheliste seoste tugevdamine ja edendamine.
- Tagada ELi digitaalmajanduse, ühiskonna ja demokraatia kindlustamiseks oluliste võimekuste olemasolu ja ELi avaliku sektori ja ettevõtjate juurdepääs neile ning parandada ELi **küberturvalisuse** valdkonna konkurentsivõimet.
- Tagada, et praegune ja tulevane tööjõud saab hõlpsasti omandada **kõrgema taseme digioskusi, eriti kõrgjõudlusega andmetöötluste, tehisintellekti ja küberturvalisuse vallas**, pakkudes üliõpilastele, koolide lõpetajatele ja olemasolevatele töötajatele, olenemata asukohast, nende oskuste omandamiseks ja arendamiseks vajalikke vahendeid.
- Laiendada digivõimekuste parimat kasutamist, eriti kõrgjõudlusega andmetöötluste, tehisintellekti ja küberturvalisuse vallas, kogu majanduses, avalikku huvi pakkuvais valdkondades ja ühiskonnas, sealhulgas **koostalitlusvõimeliste lahenduste juurutamine avalikku huvi pakkuvais valdkondades** ning tehnoloogiale ja oskusteabele juurdepääsu hõlbustamine **kõigi ettevõtjate, eriti VKEde jaoks**.

- **Kooskõla kehtivate õigusnormidega**

Programmiga toetatakse muu hulgas komisjoni poliitikaalgatusi kõrgjõudlusega andmetöötluste vallas Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste algatuse raames¹⁰, 2018. aasta märtsi finantstehnoloogia tegevuskava¹¹, tehisintellekti vastavalt tehisintellekti käsitlevale teatisele¹², 2018. aasta aprilli määrust õigluse ja läbipaistvuse edendamise kohta veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks ning otsust, millega luuakse veebiplatvormimajanduse vaatlusrühm¹³, 2018. aasta aprilli andmepaketti¹⁴, küberturvalisust vastavalt 15. septembri 2017. aasta küberturvalisuse paketi¹⁵, digitaal tehnoloogiale üleminekut tervishoius¹⁶ ja hariduses¹⁷, 2017. aasta septembris vastu võetud uus tööstuspoliitika strateegiat¹⁸, 2016. aasta aprilli teatist „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“¹⁹ ja Euroopa oskuste tegevuskava.

Programm on seotud olemasolevate investeerimisvahenditega. Programmi „Horisont 2020“ ja varasemate raamprogrammide raames digitehnoloogiasse tehtud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni alased investeeringud on võimaldanud Euroopal säilitada konkurentsivõime olulistes sektorites (nt robootika, telekommunikatsiooniseadmed ja andur tehnoloogia). Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames peab nüüd teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamist jätkama ja tugevdama. Digitaalse Euroopa

¹⁰ Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste algatus.

¹¹ COM(2018) 109 final, 8.3.2018, „Finantstehnoloogia tegevuskava: konkurentsivõimelisema ja innovatiivsema Euroopa finantssektori poole“.

¹² 25. aprilli 2018. aasta teatis.

¹³ Komisjoni 26. aprilli 2018. aasta otsus C(2018) 2393 final, millega luuakse veebiplatvormimajanduse vaatlusrühma eksperdirühm.

¹⁴ SWD/2018/125 final.

¹⁵ COM(2017) 477 final, 13.9.2017, „Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb ENISAt ehk ELi küberturvalisuse ametit, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 ja mis käsitleb info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist („küberturvalisust käsitlev õigusakt“).

¹⁶ COM(2018) 233 final, 25.4.2018, „Tervise- ja hooldusvaldkonna digiteerimise võimaldamine digitaalsel ühtsel turul: kodanike võimestamine ja tervema ühiskonna loomine“.

¹⁷ COM(2018) 22 final, 17.1.2018, digiõppe tegevuskava kohta.

¹⁸ COM(2017) 479 final, 13.9.2017, „Investeeringu aruka, innovatiivse ja jätkusuutliku tööstuse nimel. Uus ELi tööstuspoliitika strateegia“.

¹⁹ COM(2016) 180 final, 19.4.2016, „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühte digitaalse turu kõiki võimalusi“.

programm rajaneb selgelt programmi „Horisont 2020“ edul, mis võimaldas jõuda selliste tehnoloogiatega nagu kõrgjõudlusega andmetöötlus ja tehisintellekt juurutamisfaasi.

Euroopa Ühendamise Rahastu ja Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programmi (ISA²⁰) raames tehtud investeeringud raamistikesse, standarditesse, koostalitlusvõimelistesse lahendustesse ja piiriülestesse katseteenustesse on võimaldanud avaliku sektori asutustel katsetada üleminekut digitehnoloogiale „reaalses“ keskkonnas ja hakata liikuma e-valitsuselt digivalitsusele²⁰. Koostalitlusvõimeliste lahenduste juurutamine digitaalsel ühtsel turul on näidanud ELi tasandi meetmete väärtust. Need on olulised saavutused koostalitlusvõimeliste digiteenuste ulatuslikumaks rakendamiseks kogu Euroopas. Programmis tuginetakse käesoleva Euroopa Ühendamise Rahastu programmi raames loodud digiteenuste taristutele ja toetatakse poliitikameetmete, nt Euroopa koostalitlusvõimeraamistiku edasist arendamist ja ulatuslikumat rakendamist.

- **Kooskõla liidu muude tegevuspõhimõtetega**

Digitaalse Euroopa programm täiendab ja toimib koos mitmete teiste 2020. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus pakutud vahenditega. Eelkõige on nendeks: „Euroopa horisont“, Euroopa ühendamise rahastu (CEF), loova Euroopa programm (sh „Media“), InvestEU fond, COSME, ühtse turu programm, Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+ (sh noorte tööhõive algatus, tervis ja digitaalsed põhioskused), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD), Erasmus, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (alg- ja kõrgema taseme digioskused), integreeritud piirihalduse fond, Sisejulgeolekufond, keskkonna- ja kliimameetmete programm (sh energiatõhusus), Euroopa Merendus- ja Kalandusfond ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond.

Programmid vaheline koostoime võimaldab mastaabisäästu, muudab investeeringud järjepidevamaks ning pakub kodanikele ja majandustegevuses osalejatele suuremat väärtust. See võimendab ELi tasandi digiinvesteeringute mõju kohapeal, samal ajal kui riiklikud ja piirkondlikud digiinvesteeringud saavad ELi tasandi meetmeid paremini täiendada.

EL suurendab avaliku sektori vahendite mõju ja tõhusust eri programmide vahel olevate praktiliste seoste kaudu ning lahendab seega digivaldkonna ees seisvaid ülesandeid sihipärasemalt ja tõhusamalt, ehitab üles või tugevdab digitaliseerimist toetavaid ökosüsteeme, luues rohkem töökohti, kiirendades majanduskasvu ja suurendades konkurentsivõimet. Digitaalse Euroopa programmi rakendamisel pööratakse tähelepanu konkurentsi säilimisele siseturul.

Järgnevas jaos tutvustatakse lühidalt peamist vastastikust täiendavust ja koostoimet, mis valitseb digitaalse Euroopa programmi ja digitaalses mõttes kõige asjakohasemate vahendite vahel, eelkõige programmi „Euroopa horisont“, CEFi, ERFi, ELi väärtuste programmi ning ka ühtse turu programmi.

Mitmed „**Euroopa horisondi**“ ja digitaalse Euroopa programmi teemavaldkonnad kattuvad, hõlmates kõrgjõudlusega andmetöötlust, tehisintellekti ja küberturvalisust; toetust vajavad meetmed, eeldatavad väljundid ja sekkumisloogika on aga erinevad ja täiendavad üksteist. „Euroopa horisont“ on ainus keskselt hallatav ELi programm, mis toetab teadusuuringuid ja tehnoloogia arendamist, ning peamine programm demonstatsioonide, katsetuste, kontseptsiooni tõestamise ja innovatsiooni kaasa arvatud turustuseelse juurutamise jaoks. Digitaalse Euroopa programm keskendub aga laiaulatusliku digivõimekuse ja -taristu

²⁰

<http://www.oecd.org/gov/digital-government/Recommendation-digital-government-strategies.pdf>

loomisele, mille eesmärk on võtta kogu Euroopas laialdaselt kasutusele elutähtsad olemasolevad või katsetatud uuenduslikud digilahendused.

Nende koostoime näiteks on see, et digitaalse Euroopa programm võtab järk-järgult programmi „Euroopa horisont“ poolt arendatud uusi digitehnoloogiaid ja juurutab neid. Samamoodi tehakse digitaalse Euroopa programmi raames arendatud võimekus ja taristud kättesaadavaks teadus- ja innovatsioonikogukonnale, muu hulgas programmist „Euroopa horisont“ toetatavate tegevuste jaoks. Programmi „Euroopa horisont“ algatusi, mis toetavad digioskuste arendamist ja millega tegeletakse muu hulgas Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi EIT Digital ühistegevuskeskustes, täiendatakse ja laiendatakse digitaalse Euroopa programmist toetatavate kõrgema taseme digioskuste alase võimekuse suurendamisega. EIT keskused toovad kokku üliõpilased, teadlased, insenerid ja ettevõtlusarendajad, et ühiselt kavandada ja teha koostööd innovatsiooniprojektide rakendamise, ettevõtete loomise ja toetuse alal. Mõlema programmi töökorraldus ühtlustatakse, et tagada rakendamise tugevad kooskõlastusmehhanismid.

Digitaalse Euroopa programm täiendab digiõppe tegevuskavas sätestatud tegevusi, eelkõige neid, mis vajavad kõrgema taseme digioskusi kõrgjõudlusega andmetöötluse, suurandmete analüüsi, küberturvalisuse, hajusraamatu tehnoloogiate, robotika ja tehisintellekti alal.

Euroopa ühendamise rahastu pakub suure võimsusega lairibaühenduse võrkude füüsilist taristut, mis on vajalik digitaalse Euroopa programmis pakutavate digiteenuste ja -tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks. Kuna CEF toetab kriitilisi taristuid sektorites, mis vajavad asjakohast küberturvalisuse taset, siis põhineb see digitaalse Euroopa programmi raames kasutusele võetud rakendustel. Tulevikus toetab digiteenuste kasutuselevõtmist avalikku huvi pakkuvates valdkondades üksnes digitaalse Euroopa programm.

ERFi eesmärk on edendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust kõigis ELi piirkondades, keskendudes vähem arenenud piirkondadele. ESF edendab uuendustest juhitud majandusarengut, mis hõlmab tööstuse digitaliseerimist, nagu on sätestatud aruka spetsialiseerumise strateegiates²¹ (sh lisainvesteeringud digitaalse innovatsiooni keskuste loomisesse ja parandamisse). ERF toetab ka digilahenduste, sealhulgas küberturvalisuse, kasutuselevõttu osana ELi prioriteetide täitmisest haldusasutuste ajakohastamise, kestliku transpordi, tervishoiu- ja hoolekandesüsteemide parandamise, energiasüsteemi ümberkujundamise, ringmajanduse ja hariduse valdkondades²². Seeläbi aidatakse kaasa digitaalse ühtse turu väljakujundamisele eelkõige piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Digitaalse Euroopa programm täiendab kohalikke investeeringuid, et avada rajatised ülejäänud Euroopale digisuutlikkuse võrgustike loomise ja kaardistamise kaudu.

Lisaks sellele aitab digitaalse Euroopa programm kaudselt kaasa teatise „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“²³ eesmärkide saavutamisele, milles tunnistatakse, et digitaalne juurdepääsetavus ja digioskused on peamised tingimused nende piirkondade arenguks.

Digitaalse Euroopa programmi ja programmi „**Loov Euroopa**“ vahel on selge koostoime, eriti viimase MEDIA alaprogrammi ja sektoriüleste tegevussuundade osas. MEDIA toetab sihtotstarbelisi tegevusi (nt juurdepääs sisule, reklaamimine ja publiku kasvatamine), et edendada kultuuri- ja loomesektorite konkurentsivõimet, eelkõige audiovisuaalsektorit ja

²¹ COM(2017) 376 final „Innovatsiooni edendamine Euroopa piirkondades: vastupanuvõimelise, kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu strateegiad“.

²² COM(2018) 372 final, 29.5.2018, „Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja ühtekuuluvusfondi“.

²³ COM(2017) 623 final.

nende kohanemist digikeskkonnas. Sektoriülese tegevussuuna eesmärk, muude prioriteetide seas, on digitaalmeedia dünaamika parem mõistmine ja Euroopa infokanalite üleminek digitehnoloogiale. Digitaalse Euroopa programm toetab neid tegevussuundi, pakkudes ulatuslikku juurdepääsu tipptehnoloogiatele, standarditele (vajaduse korral) ja taristule, mis on vajalik suutlikkuse suurendamiseks.

Püüelda tuleks digitaalse Euroopa programmi ja **ühtse turu programmi** vahelise sidususe poole. Näiteks tarbijakaitse peab olema sisseprojekteeritud, eriti tooteohutuse valdkonnas seoses digitaalmajanduse, küberturvalisuse ja tehisintellektiga. Mõlemad programmid peaksid teineteist täiendama, arvestades asjaomaseid isikuid ja uute tehnoloogiatega kaasnevaid uut tüüpi ohtusid. Mõlema programmi raames tehtavate digiturgude teadusuuringud peaksid samuti üksteist toetama.

Digitaalse Euroopa programm edendab kõrgema taseme digioskuste arendamist, pöörates tähelepanu oskustele, mis on seotud programmi kohaldamisalaga, nimelt küberturvalisuse, tehisintellekti ja kõrgjõudlusega andmetöötlemisega. Niimoodi täiendab see **Euroopa Sotsiaalfond+-i**, mis toetab haridust ja koolitust põhi- ja keskmise tasemega oskuste omandamiseks, ning **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi**, mis rahastab koondatud töötajatele mõeldud IT-koolitusi kõigil tasemetel.

Digitaalse Euroopa programmi ja programmi **Erasmus** koostoime ja täiendavusega peab tagama mõlemast programmist saadava kasu. Programm Erasmus aitab kaasa oskuste omandamisele ja arendamisele õpirände ja koostöö kaudu hariduse, koolituste, noorsoo ja spordi vallas.

Lõpuks, kolmandates riikides asutatud üksuste osaluse osas kooskõlastatakse digitaalse Euroopa programmi rakendamine välistegevuse rahastamisvahenditega, nagu ühinemiseelse abi rahastamisvahend ja naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend.

Komisjoni ettepanekus mitmeaastase finantsraamistiku kohta aastateks 2021–2027 tehti ettepanek kehtestada kõikides ELi programmides kõrgem kliimameetmete peavoolustamise eesmärk ja seada sihiks, et kliimaeesmärkide saavutamisele oleks suunatud 25 % ELi kulutustest. Programmi panust selle üldeesmärgi saavutamisse jälgitakse ELi kliimanäitajate süsteemi abil, lähtudes sobivast üksikasjalikkuse tasemest ning kasutades võimaluse korral täpsemaid meetodeid. Komisjon esitab jätkuvalt iga aasta teavet kulukohustuste assigneeringute kohta iga-aastase eelarveprojekti kontekstis.

Et kasutada täielikult programmi potentsiaali aidata kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele, püüab komisjon asjakohased meetmed välja selgitada programmi ettevalmistamise, rakendamise, läbivaatamise ja hindamise protsesside käigus.

Programmi meetmeid tuleks kasutada turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalsel viisil ilma erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata või välja tõrjumata ning neil peaks olema selge Euroopa lisaväärtus. Sellega tagatakse programmi meetmete ja ELi riigiabi eeskirjade kooskõla, vältides siseturul konkurentsi lubamatut moonutamist.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

Käesolev ettepanek esitatakse 27 liikmesriigile, sest 29. märtsil 2017 sai Euroopa Ülemkogu Ühendkuningriigilt teate tema kavatsuse kohta astuda välja Euroopa Liidust ja Euratomist Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 50 kohaselt.

- **Õiguslik alus**

Digitaalse Euroopa programmi raames toimuva sekkumise laiulatuslikku iseloomu arvestades põhineb see järgneval Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) sätetel:

- ELi toimimise lepingu artikli 173 lõige 3 enamiku käesoleva programmi raames ette võetavate tegevuste osas;
- ELi toimimise lepingu artikkel 172, eeskätt avalikku huvi pakkuvate valdkondade digitehnoloogiale ülemineku osas.

- **Subsidiaarsus**

Programmi eesmärk on kasutada ära digitaalmajanduse oluliste põhialuste summeeritud koosmõju: nutikas andmetöötlus ja andmetaristu, küberturvalisus, tehisintellekt, kõrgema taseme digioskused ning rakendused tööstuses ja avalikku huvi pakkuvais valdkondades. Ühtse seostatud mehhanismi poolt toetatuna toovad need sambad kaasa andmemajanduse arengu, soodustavad kaasatust, annavad uuenduslikele projektidele²⁴ uue hoo ja tagavad väärtuste levimise.

Digitaalne Euroopa on vastus uuele poliitilisele tahtele võtta koos käsile varem vaid ühe riigi asjaks peetud mured, sest ükski liikmesriik või üksinda tegutsev ettevõtte ei suuda üksi teha elutähtsaid digitaalseid investeeringuid vajalikus mahus ega viia investeeringuid edu tagavale tasemele. **Kui EL ei hakka selle valdkonnaga tegelema, siis investeeringuid vajalikul määral ei tehta ja EL võib oma konkurentsivõime kaotada.**

Vajalik on ELi tasemel sekkumine, et kavandada, ühiselt rahastada ja kooskõlastada tegevusi nende ülesannetega toimetulekuks ning tagada uute digitehnoloogiate eeliste levimine üle kogu Euroopa. Mitmepoolne kooskõlastatud tegevus aitab samuti vältida dubleerimist, kasutada ära koosmõju, ühendades rahastuse raamtingimustega, kindlustada koostalitlusvõime ning vältida pimealasid ja suurt geograafilist digilõhet.

Kokkuvõttes toob see kaasa uute tehnoloogiate kiirema kasutuselevõtu ja levimise, strateegilised eelised Euroopa ettevõtete jaoks, paremad avalikud teenused ELi kodanikele ja suurema suutlikkuse saavutada läbimurre ühiskondlike probleemide lahendamisel (tervishoid, haiguste tuvastamine ja diagnoosimine, kliimamuutused, ressursitõhusus jne), parandades üldiselt elukvaliteeti igas valdkonnas üle kogu Euroopa Liidu.

- **Proportsionaalsus**

Avalikus sektoris on olemas ilmne tahe tegelda digitehnoloogiale üleminekuga Euroopa tasandil, samuti tahe teha ühisinvesteeringuid ELi digivõimekuse ülesehitamisse ja tugevdamisse. Lisaks tugevale poliitilisele toetusele **Euroopa Ülemkogu** sekkumiseks, kajastub see samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu töös, kes on korduvalt kutsunud üles digitaalse ühtse turu poliitika ja selle üksikute dokumentide²⁵ seisukohad kiiresti ellu viima.²⁶

²⁷ ²⁸

²⁴ Näiteks e-arvete kasutuselevõtmine kogu ELis tähendaks digitaalsete avalike teenuste pakkumist ettevõtjatele, kellel on vajalik ühenduvus ja kvalifitseeritud töötajad, tagades üldsuse usalduse ja toetades nii tehingute toimimist turvalises keskkonnas.

²⁵ Nõukogu 2013. aasta mai järeldused pilvekommunikatsiooni kohta, rõhutades kõrgjõudlusega andmetöötluse rolli ELis.

²⁶ Nõukogu 2015. aasta mai järeldused Euroopa tööstuse digitaliseerimise kohta (8993/15).

²⁷ Nõukogu 23. jaanuari 2018. aasta kohtumise järeldused (ECOFIN XX/18).

²⁸ Nõukogu järeldused, milles käsitletakse tervist digitaalhiskonnas – edusammude tegemine andmepõhises innovatsioonis tervise valdkonnas. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14078-2017-INIT/en/pdf>.

Parlament tundis erilist muret, et ELi eelarves digipoliitikasse eraldatud vahendid on olnud tõelise mõju avaldamiseks ebapiisavad ja tunnustanud vajadust kiirendada Euroopa majanduse arengut tulusate investeeringutega.^{29 30}

2017. aasta märtsis otsustasid 29 riiki hakata ELi tasandil tegema koostööd ühendatud liikuvuse vallas³¹ ja siiani on 16 liikmesriiki teinud koostööd nii omavahel kui koos komisjoniga **integreeritud maailmaklassi kõrgjõudlusega andmetöötlemise kasutuselevõtu ja ellurakendamise nimel**.³² 2018. aasta jaanuaris esitas komisjon nõukogule määruse ettepaneku asutada Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötlemise ühissettevõtte „EuroHPC“.³³

10. aprillil 2018. aastal toimunud teisel digipäeval **kohustusid 28 Euroopa riiki³⁴ tegema koostööd tehisintellekti vallas**, et tugevdada sel alal ELi tehnoloogilist ja tööstusliku võimekust ning viia selle eelised kõigi kodanike ja ettevõtjateni³⁵. Samuti kohustusid Euroopa riigid töötama koos välja kaasaegsed lahendused avalike teenuste (nt teenuste jaoks mõeldud Euroopa plokiahelataristu väljaarendamise abil)³⁶), personaalmeditsiini³⁷ ja andmepõhise tervishoiu ja hoolduse jaoks ning arendama ühtset digiinvesteeringute edenemise seiret. Tänapäeval osalevad kõik liikmesriigid ELi tööstuse digitaliseerimise algatuses, pühendudes selgelt edasisele koostööle, et digivaldkonda ettevõtluses parimal viisil ära kasutada.

Konsulteerimine sidusrühmadega näitas ka seda, et kriitilisi investeeringuid on parim teha ELi tasandil. Programmiga hõlmatud valdkonnad on sellised, kus hädavajalik on saavutatud ulatus, olgu selleks vajaliku suutlikkuse omandamine või selle laialdane kasutamine kogu ELis. Arvestades, et teadmised ja oskused arenenud digivaldkondades ei ole kättesaadavad Euroopa kõigis piirkondades, võivad ELi tasandi meetmed, eriti digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustiku kaudu tagada, et need oskused tehakse kättesaadavaks kõigis piirkondades.

Võttes arvesse olukorra kiireloomulisust ja vajalike investeeringute mahtu, on ELi sekkumine eriti põhjendatud, et ühiselt rahastada ja kooskõlastada meetmeid digitehnoloogiale üleminekuga seotud probleemide lahendamiseks. Selline lähenemine peaks tagama, et uute digitehnoloogiate eeliseid jagatakse täielikult. Kooskõlastatud tegevus aitab vältida dubleerimist, kasutada ära sünergiaid, ühendades rahastuse raamtingimustega, kindlustada koostalitlusvõime ja kõrvaldada pimealad või suured geograafilised digilõhed.

Suuremate investeeringute vajadus tuleb nüüd ELi investeeringuraamistikus ellu viia. Ettevõtted ja kodanikud vajavad selget sõnumit, et EL investeerib nende tulevikku, et prognoositavus on tagatud ja digitehnoloogiale ülemineku keeruka protsessiga toimetulekuks on loodud tugimehhanismid. Euroopal lasub vastutus tegutseda ja olla kogu protsessi käigus nähtav.

Kuna digitehnoloogiale üleminekust on saanud oluline majanduskasvu, sotsiaalse arengu ja kestlikule majandusele ülemineku tegur, on ilmnunud kriitiline puudus viisis, kuidas EL ja

²⁹ Raport Euroopa pilveandmetöötlemise algatuse kohta (A8-0183/2017).

³⁰ Parlamendi resolutsioon robotika ja tehisintellekti kohta. (2015/2103(INL)).

³¹ 29 ELi ja EMP liikmesriiki allkirjastasid eellepingu, mis käsitles koostööd automatiseeritud maanteetranspordi katsetamist piiriülestel aladel. Täiendavalt võib viidata dokumendile „Nõukogu järeldused transpordi digitaliseerimise kohta“, 5. detsember 2017.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-ministers-commit-digitising-europe-high-performance-computing-power>.

Deklaratsiooni allkirjastasid FR, DE, IT, LU, NL, PT, ES, BE, SL, BU, GR, CR, CY, CZ, CH, PL.

³³ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/ET/COM-2018-8-F1-ET-MAIN-PART-1.PDF>

³⁴ Kirjutamise ajal kaasa arvatud Norra, aga välja arvatud Horvaatia.

³⁵ http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50951

³⁶ 22 Euroopa riigi poolt allkirjastatud: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50954

³⁷ 13 Euroopa riigi poolt allkirjastatud: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50964

liikmesriigid digivaldkonna rahastamisel toimivad. Praegune investeerimisraamistik ei ole mõeldud kogu ELi hõlmava digivõimekuse rajamiseks ja selle optimaalseks ärakasutamiseks. Seetõttu vajab EL uut, integreeritud ja ambitsioonikat finantsprogrammi, et soodustada avalikku huvi pakkuvais valdkondades ja äritegevuses innovatsiooni toetavate digioskuste kasutuselevõttu ja optimaalset kasutamist.

- **Vahendi valik**

Programm rakendatakse määrusega.

3. TAGASIVAATELISE HINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide tagasivaateline hindamine või toimivuse kontroll**

Kuna digitaalse Euroopa programmi puhul on tegemist uue programmiga, ei põhine see ettepanek eraldi vahehindamisel. Selle asemel kasutatakse ära tihedalt seotud programmide ja algatuste hindamisest, eriti Euroopa Ühendamise Rahastu³⁸ ja digitaalse ühtse turu vahehindamisest³⁹ saadud õppetunnid.

Siiski on eriti oluline Euroopa Ühendamise Rahastu vahehindamise tulemus, millest järeldus, et programmi käigus digioskustele ja taristule pühendatud pingutused võiksid **toetada ainult kõige esimesi** samme kogu ELi hõlmavas avalikku huvi pakkuvate valdkondade üleminekus digitehnoloogiale⁴⁰. Rõhutati, et Euroopa Ühendamise Rahastu raames saadaolev finantseerimine on seni võimaldanud rahuldada jooksvaid vajadusi vaid osaliselt ja pealegi piirab Euroopa Ühendamise Rahastu raamistik programmi võimekust kohaneda tehnoloogia uusimate arengute ja esilekerkivate poliitiliste prioriteetidega (nt küberturvalisusega seotud probleemidega). Hinnang osutas samuti **liikmesriikide tugevale valmisolekule asuda digitehnoloogiale üleminekuga tegelema üheskoos**.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Mõju hindamise raames on korraldatud mitmesuguseid nõupidamisi, tagamaks, et sidusrühmade seisukohti võetakse 2020. aasta järgse ELi programmi kujundamisel digitaalse Euroopa programmi jaoks süstemaatiliselt arvesse. Need nõupidamised ulatusid sidusrühmade konverentsidest ja üritustest ekspertrühmade, veebikonsultatsiooni, töötubade, koosolekute ja seminarideni ning nende seisukohti käsitlevate dokumentide analüüsini.

Sidusrühmadega konsulteerimise tulemused näitavad, et toetatakse tõhusamat, vähem killustatud lähenemisviisi, et kõik Euroopa kodanikud ja ELi ettevõtted saaksid digitehnoloogiale üleminekust võimalikult suur kasu. See puudutab eriti digitaalse Euroopa programmi põhivaldkondi, st kõrgjõudlusega andmetööstust, küberturvalisust ja tehisintellekti, aga ka kõrgema taseme oskusi ja avalikku huvi pakkuvate valdkondade üleminekut digitehnoloogiale.

- **Mõjuhindang**

Õiguskontrollikomitee vaatas mõjuhindangu aruande läbi 25. aprillil 2018. Komitee esitas selle kohta negatiivse arvamuse.

³⁸ https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/consultations/mid-term-evaluation-connecting-europe-facility-cef_en

³⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-single-market-mid-term-review>

⁴⁰ SWD(2018) 44 final

Pärast komitee negatiivset arvamust vaadati aruanne põhjalikult läbi ja korraldati ümber, et paremini kirjeldada, kuidas ettepanek põhineb olemasolevatel digitaliseerimisega seotud programmidel. Esitati mitmeid näiteid samalaadsetest sekkumistest kolmandates riikides või liikmesriikides. Vastavalt kokkuleppele teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadiga lisati ka üksikasjad piiride kohta programmiga „Euroopa horisont“. Samuti selgitati sekkumisloogikat ning turutõrgete ja mitmes valdkonnas eelnevate investeeringute puudujäägiga seotud küsimusi. Lisaks anti üksikasjalikumalt teavet kavandatavate meetmete andmisviiside kohta. Uutes osades selgitati üksikasjalikumalt, mida tuleb saavutada rahastamise suurendamise korral, mida ei ole võimalik saavutada eri sammaste praeguste sekkumismehhanismidega. Toodi mõned näited sarnaste edukate poliitikate kohta USAs ja Euroopas. Läbivaadatud mõjuhindang esitati uuesti 5. mail 2018. aastal.

8. mail 2018. aastal saadi õiguskontrollikomitee positiivne arvamus⁴¹ (reservatsioonidega) eeldusel, et mõjuhindangu aruanne vaadatakse komitee soovitusi arvesse võttes üle. Aruanne on sellele vastavalt läbi vaadatud: tekst on läbi vaadatud, et selgitada, millel ettepanek põhineb ja mis on uus, ning paremini selgitada, miks digitaalse Euroopa programm on soovitatud meetmete toetamiseks parem kanal; lisatud on uus osa liikmesriikide kaasamise kohta, et kirjeldada paremini soovitatud meetmete poliitilist heakskiitu ja liikmesriikide pühendumust; tugevdatud on konkurentsieeskirju ja turumoonutusi käsitlevat osa; lisatud on uus osa, milles antakse näide kavandatavast kasutamisest põhineva maksmise mehhanismist.

• **Lihtsustamine**

Tagatud on täielik kooskõla praeguse ja tulevase finantsmäärusega. Ettenähtud erandid on kas seotud õigustekstides lubatud või on olemas sellekohased pretsedendid. Lisaks nendele on kehtestatud järgmised lihtsustamise elemendid:

- Konkreetsete eesmärkide tasemel integreeritud eelarvealaliste paindlikkus.
- Sekkumise mastaap määratakse kindlaks üldiste, konkreetsete ja tööeesmärkide tasemel. Kõlblikkuskriteeriumid, toetuste rahastamismäärad ja muud ellurakendamise elemendid nähakse ette tööprogrammides. Sellist paindlikkust tasakaalustatakse, tagades liikmesriikide osalemine programmi elluviimises kõrgetasemelise eksperdirühma raamistikus.
- Programmi raames rahastus võib toimuda ükskõik millises finantsmäärusekohases vormis.

Programm viiakse ellu eelarve otsese täitmise korras nagu on sätestatud finantsmääruses või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c [uus artikli 61 lõike 1 punkt c] osutatud asjaomaste isikute või üksustega.

Algatuse „Horisont 2020“ alguses täitevasutuste poolt tehtud kulude-tulude analüüsi ning Euroopa Ühendamise Rahastu ja „Horisont 2020“ vahearuannete põhjal oleks programmi elluviimise vaikemeetod eelarve otsene täitmine. Eelarve otsese täitmise peamised eelised on tugeva poliitilise suunamise võimaldamine ja ELi toetuse kiire kohalejõudmine.

Eelarve kaudset täitmist peaks kasutama programmi alusaktis sätestatud eelarve täitmise täiendava meetodina. Kui komisjon jääb vastutama eelarve täitmise eest, tagavad finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c sätestatud eelarve täitmiseks volitatud usaldatud üksused täieliku koostöö liidu finantshuvide kaitsmisega tegeleva üksusega. Selliste

⁴¹

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher>

ülesannetega volitatud üksused peavad eelarve kaudse täitmise korral samuti tagama, et protsess oleks läbipaistev, mittediskrimineeriv, tõhus ja tulemuslik.

- **Põhiõigused**

Digitaalse Euroopa programmi kavandatud eeskirjad tagavad Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigustest ja põhimõtetest täieliku kinnipidamise ning aitavad mitut sellist õigust rakendada. Selle programmi eesmärkideks on eriti tagada väljendus- ja teabevabadus, diskrimineerimiskeeld, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtumenetlusele ning nagu on ette nähtud harta artiklites 11, 21 ja 47. Samuti on programmi eesmärk tugevdada ettevõtlusvabadust vastavalt Euroopa Liidu õigusele ning siseriiklikele õigustele ja tavadele (artikkel 16). Kooskõlas harta artikliga 8 tuleb tagada ka isikuandmete kaitse, artikliga 35 tervishoiuteenused ja artikliga 38 tarbijakaitse.

4. MÕJU EELARVELE

Kooskõlas komisjoni mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekuga aastateks 2021–2027⁴² (COM(2018)XXX), on programmi rahastamispakett jooksevhindades 9 194 000 000 eurot ja selle orienteeruv jaotus on järgmine (vt ettepaneku artkltit 4).

Täiendavad üksikasjad on esitatud käesolevale ettepanekule lisatud finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Eesmärk on viia programm järgnevalt kirjeldatud viisil ellu finantsmääruses ettenähtud rahastamisvõimalusi mingilgi määral piiramata. Nagu varem on väidetud, pööratakse tähelepanu siseturul konkurentsi säilimisele.

1. Mis puudutab **kõrgjõudlusega andmetöötlust**, siis peetakse praegu nõukoguga arutletava Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühissettevõtte jätkamist selle algatuse eesmärkide elluviimise tõhusaimaks ja tulemuslikumaks instrumendiks, eriti riiklike ja Euroopa Liidu kõrgjõudlusega andmetöötluste taristu ning teadus- ja arendustegevuse alaste strateegiate ja investeringute kooskõlastamise, avalike ja erafondide ressursside panustamise ning liidu majanduslike ja strateegiliste huvide kaitsmise osas⁴³. Eeldatakse, et ühissettevõtet hakkavad rahastama nii programmid „Digitaalne Euroopa“ kui ka „Euroopa Horisont“.
2. Ühishange või toetused, mis on seotud **tehisintellekti** alaste meetmetega, toimuvad eelarve otsese täitmise alusel.
3. **Küberturvalisusega** seotud meetmete rahastamine toimuks eelarve otsese või kaudse täitmise kaudu.
4. **Kõrgema taseme digioskuste** arendamisega seotud rahastamine toimuks eelkõige artiklis [16] määratletud ja allpool selgitatud digitaalse innovatsiooni keskuste ning vastavate pädevuskeskuste kaudu. Tööprogrammi koostab komisjon koos eelpool mainitud vastavate pädevuskeskustega, mis suudavad nii anda vajalikud sisendid, et

⁴² KOM/2018/321 lõplik: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tänapäevane eelarve liidu jaoks, mis hoiab, kaitseb ja avardeb võimalusi. Uus mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027“, 2. mai 2018.

⁴³ Mõjuhinnaang, mis lisatakse dokumendile „Ettepanek: nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluste ühissettevõtte“ (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-council-regulation-establishing-eurohpc-joint-undertaking-impact-assessment>)

tagada kõrgema taseme digioskuste valdkonnas sekkumiste järjepidevus koos uusimate tehnoloogiliste arengutega. Seega on eesmärk reageerida aegsasti tööturu kiiresti muutuvale vajadustele.

5. **Avalikku huvi pakkuvate valdkondade digitehnoloogiale üleminekuga** seotud rahastamist saab jätkata eelarve otsese täitmise teel. Jätkuvalt kasutatakse Euroopa Komisjoni poolset haldamist, et välja arendada ühiste disaini ja arhitektuuri koostalitlusvõime lahendusi.

Hoolimata eespool toodust saab konkreetsete sektorite põhiliste teenuseplatvormide haldamise anda üle juba olemasolevate asutuste juhtimise alla, kui see kuulub nende pädevusse.

6. **Tööstuse üleminek digitehnoloogiale** viiakse ellu digitaalse innovatsiooni keskuste kaudu. Digitaalse innovatsiooni keskused hakkavad majanduses levitama digivõimekust, eriti kõrgjõudlusega andmetöötlust, tehisintellekti, küberturvalisuse ja digioskuste osas, võimaldades minna tööstuses ja avaliku sektori asutustes üle digitehnoloogiale. Digitaalse innovatsiooni keskused tagavad juurdepääsu tehnoloogilisele oskusteabele ja eksperimenteerimisvõimalustele, võimaldades organisatsioonidel paremini hinnata digitehnoloogiale ülemineku projektide majanduslikku tasuvust. Digitaalse innovatsiooni keskuste pakutavad katse- ja eksperimenteerimisteenused võivad hõlmata muid progressi võimaldavaid tehnoloogiaid, mis on vajalikud digitehnoloogiale täieliku ülemineku lahenduste kasutuselevõtmiseks. Rajatakse digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustik, tagades võimalikult laialdase geograafilise katvuse kogu Euroopas. Digitaalse innovatsiooni keskustega seotud toetusi annab komisjoni otse.

Rakendusviiside eesmärk on arendada tugevat sünergilist toimet programmi erinevate komponentide vahel. Neid kirjeldatakse lähemalt mõjuhinnangu 4. lisas, mis käsitleb kõrgjõudlusega andmetöötlust, tehisintellekti ja küberturvalisust. Vajadusel võib rakendamine võimendada muid põhilisi digitehnoloogiaid, mis on valmis turule viimiseks ja kuuluvad eelmisel ELi tasemel investeringute, nagu 5G, IoT ja pilveteenuste hulka.

ELi digitehnoloogiale ülemineku edenemise mõõtmiseks kasutatakse digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeksit (DESI). DESI põhineb mitmel rangel statistilisel analüüsil põhineval näidikul. Andmeid kogutakse ka muist allikaist, sealhulgas eriuuringuist.

Programmi peamiste valdkondade (kõrgjõudlusega andmetöötlus, tehisintellekt, küberturvalisus, kõrgema taseme digioskused, juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime) jaoks määratakse kindlaks väljund- ja mõjunäidikud.

Iga-aastase seire tagasiside võimaldab kohaldada programmi juhtimist ja struktuuri sõltuvalt saavutatud tulemustest. Kasutada saab iga-aastastest IKT uuringute käigus esitatud ametlikust ELi statistikast ja tööjõu-uuringuist pärinevaid näidikuid. Samuti võib korraldada eriuuringuid. DESI andmekogu täiendatakse programmi enda poolt genereeritud teabega.

13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe⁴⁴ punktide 22 ja 23 kohaselt, milles kolm institutsiooni kinnitasid, et kehtivate õigusaktide ja poliitika hinnangud peavad olema edasist tegevust puudutavate variantide mõju hinnangu aluseks, viib komisjon läbi vahe- ja lõpliku hindamise samba ja programmi tasandil. Hinnatakse programmi mõju, mis põhineb

⁴⁴

Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe; ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

programminäidikutel, eesmärkidel, üksikasjalikul analüüsil selle kohta, mil määral võib programmi pidada asjakohaseks, tulemuslikuks, tõhusaks, ELile lisaväärtust andvaks ja kas see on kooskõlas muude ELi poliitikatega. Hinnangud hõlmavad saadud õppetunde, et kindlaks teha mis tahes probleemid või mis tahes võimalused meetmeid või nende tulemusi veelgi parandada ja muuta nende kasutamine ja mõju võimalikult suureks. Hindamiste järeldused koos tähelepanekutega edastatakse Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja Euroopa Kontrollikoja.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,**millega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programm**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 172 ja artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴⁵,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁴⁶,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmile „Digitaalne Euroopa“ aastateks 2021–2027 rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis [vajaduse korral ajakohastatakse viidet vastavalt uuele institutsioonidevahelisele kokkuleppele: Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe⁴⁷] punkti 17 tähenduses.
- (2) Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/... [uus finantsmäärus] (edaspidi „finantsmäärus“). Selles sätestatakse liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, kaudse eelarve täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.
- (3) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,⁴⁸ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95,⁴⁹ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁵⁰ ja määrusele (EL) 2017/1939⁵¹ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja

⁴⁵ OJ C , , lk . (lisatakse hiljem)⁴⁶ OJ C , , lk . (lisatakse hiljem)⁴⁷ Viidet ajakohastatakse: ELT C 373, 20.12.2013, lk 1. Kokkuleppe teksti leiab aadressilt: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.ENG⁴⁸ ELT L 248, 18.9.2013, lk 1–22. Määruse teksti leiab aadressilt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0883&rid=1>⁴⁹ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1–4. Määruse teksti leiab aadressilt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:31995R2988&rid=1>⁵⁰ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2–5. Määruse teksti leiab aadressilt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:31996R2185&rid=1>⁵¹ ELT L 283, 31.10.2017, lk 1–71. Määruse teksti leiab aadressilt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1939&rid=1>

pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid ebaseaduslikke toiminguid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371⁵². Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

- (4) Vastavalt *[viidet ajakohastatakse vajaduse korral vastavalt uuele ülemeremaid ja territooriume käsitlevale otsusele: nõukogu otsuse / EL⁵³ artiklile 88]* on ülemeremaadel või -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui programmi eeskirjadest ja eesmärkidest ning võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (5) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁵⁴ punktidele 22 ja 23 on vaja käesolevat programmi hinnata konkreetsete seireõuete kohaselt kogutud teabe alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Kui see on asjakohane, võivad need nõuded sisaldada mõõdetavaid näitajaid, mille põhjal hinnata programmi mõju kohapeal.
- (6) 2017. aasta septembris Tallinnas toimunud digitippkohtumisel⁵⁵ ja Euroopa Ülemkogu 19. oktoobri 2017. aasta järeldustes⁵⁶ märgiti, et Euroopal on vaja investeerida siinse majanduse digitaliseerimisse ja leida lahendus oskuste nappusele, et Euroopa konkurentsivõime ning meie elukvaliteet ja sotsiaalne struktuur säiliks ja muutuksid paremaks. Euroopa Ülemkogu tõdes, et digitehnoloogiale üleminek pakub tohutuid võimalusi innovatsiooniks, majanduskasvuks ja töökohtade loomiseks, aitab suurendada meie ülemaailmset konkurentsivõimet ning suurendab loomingu- ja kultuurilist mitmekesisust. Et saaksime neist võimalustest kinni haarata, peame esmalt kollektiivselt lahendama mõned digitehnoloogiale üleminekul kaasnevad probleemid ning vaatama läbi sellest mõjutatud poliitikameetmed.
- (7) Euroopa Ülemkogu märkis eeskätt, et liit peab kiiremas korras tegelema esilekerkivate suundumustega: see hõlmab selliseid küsimusi nagu tehisintellekt ja hajusraamatu tehnoloogiad (nt plokiahel), tagades samal ajal andmekaitse, digitaalõiguste ja eetiliste standardite kõrge taseme. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil esitada 2018. aasta alguseks Euroopa lähenemisviis tehisintellektile ning kutsus komisjoni üles esitama

⁵² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁵³ Nõukogu otsus / EL.

⁵⁴ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe; ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

⁵⁵ <https://www.eu2017.ee/et/uudised/muu/peaminister-juri-ratase-jareldused-tallinna-digitaalvaldkonna-tippkohtumise-jarel.html>

⁵⁶ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14-2017-INIT/et/pdf>

vajalikud algatused raamtingimuste tugevdamiseks, et võimaldada ELil uurida uutele turgudele sisenemise võimalusi riskipõhiste radikaalsete uuenduste kaudu ning kinnitada oma tööstuse juhtrolli.

- (8) Komisjoni teatises „Uus tänapäevane mitmeaastane finantsraamistik Euroopa Liidu jaoks, mis võimaldab tõhusalt saavutada tema prioriteete ka pärast 2020. aastat“⁵⁷ kirjeldatakse tulevase finantsraamistiku võimaluste hulgas Euroopa digitehnoloogiale ülemineku programmi, mis aitaks liikuda jõudsalt aruka majanduskasvu suunas sellistes valdkondades nagu kõrge kvaliteediga andmetaristud, ühenduvus ja küberturvalisus. Programm kindlustaks Euroopa juhtpositsiooni superarvutite, järgmise põlvkonna interneti, robotika ja suurandmete vallas. See kindlustaks Euroopa tööstuse ja ettevõtluse konkurentsivõimet digitaalses majanduses ning avaldaks olulist mõju oskuste nappusest ülesaamisele kogu liidus.
- (9) Teatises „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“⁵⁸ kirjeldati uut meedet, millega astutaks oluline samm ELi ühise andmeruumi suunas, see oleks ühtne digiruum, mille mastaap võimaldab arendada uusi andmepõhiseid tooteid ja teenuseid.
- (10) Programmi üldeesmärk peaks olema toetada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale ja soodustada innovatsioonipoliitika, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tööstuspotentsiaali paremat ärakasutamist, et sellest oleks kasu ettevõtjatele ja kodanikele kogu ELis. Programm tuleks jagada viieks järgmiseks erieesmärgiks vastavalt peamistele poliitikavaldkondadele: kõrgjõudlusega andmetöötlus, küberturvalisus, tehisintellekt, kõrgema taseme digioskused ning juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime. Ühtlasi peaks programm kõigis neis valdkondades püüdlema liidu, liikmesriikide ja piirkondlike põhimõtete parema kooskõla ning erasektori ja tööstuse ressursside koondamise suunas, et suurendada investeringuid ja saavutada koosmõju kasv.

Programmi rakendamises peaksid kesksel kohal olema digitaalse innovatsiooni keskused, mis peaksid innustama tööstust, avaliku sektori asutusi ja teadusasutusi võtma kõrgtasemel digitehnoloogia laialdaselt kasutusele. Digitaalse innovatsiooni keskuste võrk peaks katma võimalikult suure geograafilise ala kogu Euroopast⁵⁹. Esimesed digitaalse innovatsiooni keskused valitakse liikmesriikide ettepanekute põhjal ja edaspidi suurendatakse võrku avatud ja konkurentsipõhise protsessi käigus. Digitaalse innovatsiooni keskustest saavad juurdepääsupunktid kõige uuematele digivõimalustele, sh kõrgjõudlusega andmetöötlusele, tehisintellektile, küberturvalisuse võimalustele ning muudele innovatiivsetele tehnoloogiatele, näiteks peamistele progressi võimaldavatele tehnoloogiatele, millega saab tutvuda ka tootmis- ja linnalaborites (i.k *fablabs*, *citylabs*). Need keskused hakkavad tegutsema ühtse kontaktpunktina, kus pakutakse juurdepääsu testitud ja valideeritud tehnoloogiatele ja propageeritakse avatud innovatsiooni. Peale selle hakatakse neis pakkuma toetust kõrgema taseme digioskuste vallas. Ühtlasi peaks digitaalse innovatsiooni keskuste võrk toetama äärepoolseimate piirkondade osalemist digitaalsel ühtsel turul.

- (12) Programmi tuleks rakendada olulisi digivõimalusi ja nende laialdast kasutamist kindlustavate projektide kaudu. See peaks hõlmama liikmesriikide ja vajaduse korral ka erasektori kaasinvesteeringuid. Eeskätt tuleb selleks saavutada hangete kriitiline

⁵⁷ COM(2018) 98 final.

⁵⁸ COM(2018) 125 final.

⁵⁹ Nagu on märgitud teatises Euroopa tööstuse digitaliseerimise kohta (COM(2016) 180 (final)).

mass, et saada sama raha eest paremat kvaliteeti ja tagada Euroopa tarnijatele koht tehnika arendamise esirinnas.

- (13) Käesoleva programmi eesmäärke täidetakse ka InvestEU fondi [...] poliitikaharu(de)sse kuuluvate rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kaudu.
- (14) Programmi meetmeid tuleks kasutada turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalsel viisil ilma erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata või välja tõrjumata ning neil meetmetel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.
- (15) Et saavutada programmi kehtivuse ajal maksimaalne paindlikkus ja tekitada selle komponentide vahel koostoime, võib iga erieesmärgi rakendada kõigi finantsmääruse kohaselt kasutadaolevate vahendite abil. Eelarve täitmise mehhanismidest tuleks kasutada eelarve otsest täitmist ja eelarve kaudset täitmist, juhul kui liidu rahastamist tuleks kombineerida muude rahastamisallikatega või kui eelarve täitmine eeldab ühiselt juhitavate struktuuride loomist.
- (16) **Kõrgjõudlusega andmetöötlus** ja sellega seotud andmetöötlusvõimsus liidus peaksid võimaldama kõrgjõudlusega andmetöötluse laialdasemat kasutamist tööstuses ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades üldisemalt, et kasutada ära võimalusi, mida superarvutid ühiskonnale pakuvad näiteks tervishoiu, keskkonna ja turvalisuse, aga ka tööstuse, eeskätt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime vallas.
- (17) Nõukogu⁶⁰ ja Euroopa Parlament⁶¹ on avaldanud toetust liidu sekkumisele kõnealuses valdkonnas. Peale selle kirjutasid üheksa liikmesriiki 2017. aastal alla Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte deklaratsioonile,⁶² st valitsustevahelisele lepingule, millega nad võtsid kohustuse teha komisjoniga koostööd, et arendada ja juurutada Euroopas tipptasemel kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetaristute lahendusi, mis oleksid kogu ELis kasutamiseks kättesaadavad teadlastele ning avaliku ja erasektori partneritele.
- (18) Kõrgjõudlusega andmetöötluse erieesmärgi puhul peetakse kõige sobivamaks rakendusmehhanismiks ühisettevõtet, mis peaks eeskätt koordineerima riikide ja liidu strateegiaid ja investeringuid kõrgjõudlusega andmetöötluse taristusse ning teadus- ja arendustegevusse, koondama avalikud ja erasektori vahendid ning kaitsma liidu majanduslikke ja strateegilisi huve⁶³. Lisaks sellele hakkavad liikmesriikide kõrgjõudlusega andmetöötluse pädevuskeskused pakkuma tööstusele, teadlastele ja haldusasutustele kõrgjõudlusega andmetöötluse teenuseid.
- (19) **Tehisintellektiga** seotud võimekuse arendamine on oluline tegur nii tööstuse kui ka avaliku sektori digitehnoloogiale üleminekus. Tehastes, süvameretööstuses, kodudes, linnades ja haiglates kasutatakse üha enam autonoomseid roboteid. Tehisintellekti kommertsplatvormid on liikunud testimisetapist edasi reaalsete tervishoiu- ja keskkonnavaldkonna rakendustega; kõik suuremad autotootjad arendavad isejuhtivaid autosid ning kõik olulisemad veebiplatvormid ja suurandmete rakendused on ehitatud üles masinõppele.

⁶⁰

⁶¹

⁶²

⁶³

Mõjuhinnaang, mis on lisatud dokumendile „Ettepanek: nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte“ (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-council-regulation-establishing-eurohpc-joint-undertaking-impact-assessment>)

- (20) Suuremahuliste andmetike ning testimis- ja eksperimenteerimisvahendite kättesaadavus on tehisintellekti arendamise jaoks äärmiselt oluline.
- (21) Euroopa Parlament rõhutas 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise kohta,⁶⁴ kui oluline on, et Euroopal oleks **küberjulgeoleku** küsimuses ühine seisukoht, tunnistas vajadust parandada teadlikkust ja pidas kübervastupidavusvõime tagamist ettevõtjate ning liikmesriikide ja Euroopa tööstus- ja julgeolekupoliitika kujundajate väga oluliseks kohustuseks.
- (22) Küberturvalisus on kogu liidu probleem ja seda ei saa lahendada eri riikide killustatud algatustega. Euroopa küberturvalisuse alast võimekust tuleks tugevdada, et Euroopa oleks valmis kaitsma oma kodanikke ja ettevõtjad küberohtude eest. Peale selle peaksid ka tarbijad olema kaitstud, kui nad kasutavad võrguühendusega tooteid, mida saab häkkida ja mis võivad nende turvalisuse ohtu seada. Kõike seda tuleks teha koos liikmesriikide ja erasektoriga: tuleks välja töötada ja koordineerida projekte, mis tugevdaksid Euroopa küberturvalisuse alaseid võimekusi ja tagaksid uusimate küberturvalisuse lahenduste laialdase juurutamise kogu majanduses; ühtlasi tuleks koondada kõnealuse valdkonna pädevus, et tagada kriitiline mass ja tippteadmiste olemasolu.
- (23) 2017. aasta septembris esitas komisjon algatustepaketi,⁶⁵ milles kirjeldati liidu terviklikku lähenemisviisi küberturvalisusele, eesmärgiga suurendada Euroopa võimekust tulla toime küberrünnete ja -ohtudega ning tugevdada selles valdkonnas tehnoloogia ja tööstuse suutlikkust.
- (24) Usaldus on digitaalse ühtse turu toimimise üks eeldusi. Küberturvalisusega seotud tehnoloogiad, näiteks digitaalne identiteet, krüptograafia või sissetungituvastus ja nende rakendamine sellistes valdkondades nagu rahandus, neljanda põlvkonna tööstus, energeetika, transport, tervishoid ja e-valitsus, on hädavajalikud, et kindlustada veebis tegutsemise ja veebitehingute turvalisus ja usaldusvärsus nii kodanike, haldusasutuste kui ka ettevõtjate jaoks.
- (25) Euroopa Ülemkogu rõhutas 19. oktoobri 2017. aasta järeldustes, et digitaalse Euroopa edukaks ehitamiseks vajab EL eelkõige digiajastusse sobivaid tööturget ning haridus- ja koolitussüsteeme; vaja on investeerida **digioskustesse** ning võimestada kõiki eurooplasi ja neile võimalusi luua.
- (26) Euroopa Ülemkogu kutsus 14. detsembri 2017. aasta järeldustes liikmesriike, nõukogu ja komisjoni jätkama tööd 2017. aasta novembris Göteborgi sotsiaalvaldkonna tippkohtumisel väljakuulutatud teemadega, sh Euroopa sotsiaalõiguste sammas, haridus ja koolitus ning uue Euroopa oskuste tegevuskava rakendamine. Ühtlasi palus Euroopa Ülemkogu komisjonil, nõukogul ja liikmesriikidel analüüsida võimalikke meetmeid, mis käsitlevad digiülemineku, küberturvalisuse, meediapädevuse ja tehisintellekti oskustega seotud probleeme ning vajadust kehtestada hariduse ja koolituse suhtes kaasav, elukestval õppel põhinev ning innovatsioonist juhinduv lähenemisviis. Vastuseks esitas komisjon 17. jaanuaril 2018 esimese meetmepaketi, milles käsitletakse võtmepädevusi, digioskusi⁶⁶ ning ühiseid väärtusi ja kaasavat

⁶⁴ Dokument A8-0183/2017, kättesaadav aadressil:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0240+0+DOC+XML+V0/ET>

⁶⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/cybersecurity>

⁶⁶ Selles paketi on digiõppe tegevuskavas (COM(2018) 22(final)) sätestatud rida meetmeid, et toetada liikmesriike digioskuste ja -pädevuste arendamisel formaalses hariduses.

haridust. Mais 2018 avaldati teine meetmepakett, et edendada tööd Euroopa haridusruumi loomiseks aastaks 2025; ka seal on digioskused kesksel kohal.

- (27) Euroopa Parlament märkis 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis Euroopa tööstuse digiteerimise kohta,⁶⁷ et haridus, koolitus ja elukestev õpe on digitaalühiskonna sotsiaalse sidususe nurgakivid.
- (28) Kõrgtasemel digitehnoloogia, mida käesoleva programmi raames toetatakse, nt kõrgjärgulusega andmetöötlus, küberturvalisus ja tehisintellekt on nüüd piisavalt küpsed, et viia need teadlaste töölaualt edasi ning juurutada, ellu viia ja liidu tasandil laialdaselt kasutusele võtta. Lidu tasandil reageerimist eeldavad lisaks nende tehnoloogiate juurutamisele ka nendega seotud oskused. Kõrgema taseme digioskuste alaseid koolitusi tuleb muuta mastaapsemaks, neid rohkem pakkuda ja teha need kättesaadavaks kogu ELis. Kui sellega hakkama ei saada, takistab see kõrgtasemel digitehnoloogia sujuvat juurutamist ja kahjustab liidu majanduse üldist konkurentsivõimet. Käesolevast programmist toetatavad meetmed täiendavad meetmeid, mida toetatakse Euroopa Sotsiaalfondist, Euroopa Regionaalarengu Fondist ja „Euroopa horisondi“ programmidest.
- (29) **Haldusasutuste ja avalike teenuste nüüdisajastamine** on hädavajalik, et vähendada tööstuse ja üldisemalt kodanike halduskoormust, muutes nende suhtluse ametiasutustega kiiremaks, mugavamaks ja vähem kulukaks ning suurendades kodanikele ja ettevõtjatele pakutavate teenuste tõhusust ja kvaliteeti. Juba praegu on paljudel avalikku huvi pakkuvatel teenustel ka Euroopa Liidu mõõde ning seega peaks toetus nende rakendamisele ja juurutamisele liidu tasandil tagama, et kodanikud ja ettevõtjad saavad kõrge kvaliteediga digiteenuste kasutamisest kasu kogu Euroopas.
- (30) Üleminek digitehnoloogiale sellistes avalikku huvi pakkuvates valdkondades nagu tervishoid,⁶⁸ liikuvus, õiguskaitse, Maa ja keskkonna seire, haridus ja kultuur eeldab digiteenuste taristute jätkamist ja laiendamist, et võimaldada turvalist piiriülest andmevahetust ja edendada riigi arengut. Nende koordineerimine käesoleva määruse alusel võimaldab tekkivat sünergiat kõige paremini kasutada.
- (31) ELi nõukogu märkis 6. oktoobril 2017 Tallinnas tehtud deklaratsioonis, et digivaldkonna areng põhjustab ühiskonnas ja majanduses kardinaalseid muutusi ning paneb mitmes valdkonnas proovile varem väljatöötatud põhimõtete tulemuslikkuse, aga ka avaliku halduse rolli ja ülesanded. Meie ülesanne on selliseid väljakutseid ennetada ja juhtida, et kodanike ja ettevõtjate vajadused ja ootused saaksid täidetud.
- (32) Euroopa haldusasutuste nüüdisajastamine on digitaalse ühtse turu strateegia edukat elluviimist silmas pidades üks põhiprioriteete. Strateegia vahehindamises rõhutati, et haldusasutusi tuleb jõulisemalt ümber kujundada ning ühtlasi tuleb tagada, et kodanikel oleks lihtne, usaldusväärne ja sujuv juurdepääs haldusasutustele.
- (33) Komisjoni 2017. aastal avaldatud majanduskasvu analüüsist⁶⁹ selgub, et Euroopa haldusasutuste töö kvaliteet mõjutab vahetult majanduskeskkonda ning seepärast on see tootlikkuse, konkurentsivõime, majanduskoostöö, kasvu ja tööhõive soodustamisel otsustava tähtsusega. Eelkõige on majanduskasvu toetamiseks ning kvaliteetsete

⁶⁷ Dokument A8-0183/2017, kättesaadav aadressil:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0240+0+DOC+XML+V0//ET>

⁶⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0233&rid=1>

⁶⁹ COM(2016) 725 final.

teenuste pakkumiseks äriühingutele ja kodanikele vaja tõhusat ja läbipaistvat avalikku haldust ja tulemuslikke kohtusüsteeme.

- (34) Euroopa avalike teenuste **koostalitlusvõime** puudutab haldust kõigil tasanditel: liidu, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil. Koostalitlusvõime kõrvaldab ühtse turu toimimist takistavaid tegureid, kuid lisaks hõlbustab see ka poliitiliste otsuste edukat rakendamist ja pakub ohtralt võimalusi, et vältida piiriüleseid elektroonilisi tõkkeid, kindlustades veelgi uute ühiste teenuste esilekerkimist või selliste arenevate teenuste koondumist liidu tasandil. Euroopa teenuste killustatuse vältimiseks, põhivabaduste toetamiseks ja toimivaks vastastikuseks tunnustamiseks tuleb toetada terviklikku valdkonna- ja piiriülest lähenemist koostalitlusvõimele ning teha seda võimalikult tulemuslikult ja lõppkasutajate vajadustega arvestades. See tähendab, et koostalitlusvõimet tuleb tõlgendada üldiselt – arvesse tuleb võtta nii tehnilisi kui ka juriidilisi detaile ja valdkondliku poliitika elemente. Sellest tulenevalt on tegevused lahenduste tavapärasest elutsüklis ulatuslikumad ning hõlmavad sekkumiste kõiki elemente, mis võiksid toetada kestva koostalitlusvõime vajalikke raamtingimusi üldisemalt.
- (35) Koostalitlusvõime raamistiku ja loodud lahenduste koostalitlusvõime elluviimise konkreetseteks tegevusteks ettenähtud eelarve suurus on 194 miljonit eurot.

Euroopa Parlament rõhutas 1. juuni 2017. aasta resolutsioonis **Euroopa tööstuse digitaliseerimise**⁷⁰ kohta, et on äärmiselt oluline leida Euroopa tööstuse digitaliseerimiseks piisavalt rahalisi vahendeid avalikust ja erasektorist.

- (37) 2016. aasta aprillis võttis komisjon vastu Euroopa tööstuse digitaliseerimise algatuse tagamaks, et kõik Euroopa tööstusharud olenemata sektorist, asukohast ja suuruselt saavad digitaalsetest uuendustest täit kasu⁷¹.
- (38) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas Euroopa tööstuse digitaliseerimist käsitleva teatise üle heameelt ja tõdes, et koos sellele lisatud dokumentidega on see teatis „esimene samm suures Euroopa tööprogrammis, mis tuleb ellu viia tihedas koostöös kõigi avaliku ja erasektori huvitatud osapoolte vahel“⁷².

Võimalik, et seatud eesmärkide saavutamiseks tuleb võimendada võrgu- ja andmetöötluste valdkonna vastastikku täiendavate tehnoloogiate potentsiaali, nagu on märgitud teatises „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“,⁷³ kus tõdeti, et maailmatasemel võrkude ja pilvtaristu kättesaadavus on tööstuse digitaliseerimise oluline komponent.

- (40) Alates maist 2018 kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmäärust, millega on ette nähtud liikmesriikide õigusruumis otsekohalduv normistik ning mis tagab isikuandmete vaba liikumise ELi liikmesriikide vahel ja tugevdab tõelise digitaalse ühtse turu toimimise kaht hädavajalikku komponenti – üksikisikute usaldust ja kindlustunnet. Kui käesoleva programmi raames võetavad meetmed hõlmavad isikuandmete töötlemist, peaksid need seega toetama isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamist näiteks tehisintellekti ja plokiahela tehnoloogia vallas.
- (41) Programmi rakendamisel tuleks täielikult järgida intellektuaalomandi kaitse ja selle tagamise rahvusvahelist ja ELi raamistikku. Intellektuaalomandi tulemuslikul kaitsel

⁷⁰

⁷¹

⁷²

⁷³

COM(2016) 180 final: „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada digitaalse ühtse turu kõiki võimalusi“.

on innovatsioonis oluline koht ning seega on see vajalik käesoleva programmi tulemuslikuks rakendamiseks.

- (42) Käesoleva programmi rakendamisega tegelevad asutused peaksid teabe käitlemisel, eelkõige tundliku kuid salastamata teabe ja ELi salastatud teabe käitlemisel järgima liidu institutsioonide kohta kehtivaid sätteid ja liikmesriikide õigusakte.
- (43) Võttes arvesse, kui oluline on võidelda kliimamuutuse vastu kooskõlas liidu kohustusega rakendada Pariisi kliimakokkulepet ja ÜRO säästva arengu eesmärgi, panustab programm kliimameetmete integreerimisse ja üldise eesmärgi – pühendada 25 % ELi eelarve kuludest kliimaeesmärkide toetamisele – saavutamisse⁷⁴. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti programmi hindamis- ja läbivaatamismenetluste käigus.
- (44) Käesoleva määruse rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks tuleks anda komisjonile rakendamisvolitused tööprogrammide vastuvõtmiseks, et saavutada programmi eesmärgid kooskõlas liidu ja liikmesriikide prioriteetidega ning tagada samas liidu ja liikmesriikide ühismeetmete ühtsus, läbipaistvus ja järjepidevus. Kõnealuseid volitusi tuleks teostada vastavalt määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes)⁷⁵ artiklis 4 osutatud nõuandemenetlusele.
- (45) Põhimõtteliselt tuleks tööprogrammid vastu võtta mitmeaastaste tööprogrammidenä, reeglina iga kahe aasta järel, või kui see on põhjendatud programmi rakendamisest tulenevate vajadustega, siis iga-aastaste tööprogrammidenä. Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda sellest, kuivõrd saab nende abil saavutada meetmete erieesmärgi ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning selliste rahastamisvahendite kasutamist, mis ei ole seotud finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega.
- (46) Komisjonile tuleks delegeerida õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte II lisa muutmise kohta, et vaadata läbi ja/või täiendada seal loetletud näitajaid. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016 institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

⁷⁴ COM(2018) 321 (lõplik), lk 1.

⁷⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (47) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eeskätt artiklites [8], [11], [16], [21], [35], [38] ja [47] viidatud põhimõtteid, mis käsitlevad isikuandmete kaitset, sõna- ja teabevabadust, ettevõtlusvabadust, diskrimineerimise keelamist, tervishoidu, tarbijakaitset ning õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Liikmesriigid peavad käesolevat määrust kohaldama nimetatud õigusi ja põhimõtteid järgides.
- (48) Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvad kolmandad riigid võivad osaleda liidu programmides vastavalt EMP lepingu alusel kehtestatud koostööraamistikule, milles nähakse ette programmide rakendamine nimetatud lepingu alusel tehtava otsusega. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada eraldi sätte, et anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääs, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi.
- (49) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantseeskirju, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse kindlaks eelkõige kord, mille kohaselt eelarvet koostatakse ja täidetakse toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise kaudu, ning nähakse ette finantshalduses osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 põhjal vastu võetud eeskirjad käsitlevad ka liidu eelarve kaitset juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, kuna õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise vajalik eeltingimus,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse digitaalse Euroopa programm (edaspidi „programm“).

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „segarahastamistoiming“ – ELi eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 lõike 6 kohased segarahastamisvahendid, milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;
- (b) „õigussubjekt“ – füüsiline isik või juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud siseriikliku õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik vastavalt finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c;
- (c) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;
- (d) „assotsieerunud riik“ – kolmas riik, kes on sellise liiduga sõlmitud lepingu osaline, mis võimaldab tal programmis osaleda vastavalt artiklile [10]; „Euroopa huve esindav rahvusvaheline organisatsioon“ – rahvusvaheline organisatsioon, mille liikmetest enamik on liikmesriigid või mille peakorter asub mõnes liikmesriigis;
- (e) „digitaalse innovatsiooni keskus“ – juriidiline isik, kes nimetatakse või valitakse avatud ja konkurentsipõhise menetlusega täitma programmist tulenevaid ülesandeid, eeskätt pakkuma juurdepääsu tehnilistele teadmistele ja eksperimenteerimisvahenditele, nagu seadmed ja tarkvaralised töövahendid; et toetada tööstuse üleminekut digitehnoloogiale;
- (f) „kõrgema taseme digioskused“ – oskused ja pädevused, mis on vajalikud käesoleva määrusega toetatavate tehnoloogiate projekteerimiseks, arendamiseks, haldamiseks, juurutamiseks ja hooldamiseks.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on järgmine: toetada Euroopa majanduse ja ühiskonna üleminekut digitehnoloogiale ning viia sellest saadav kasu Euroopa kodanike ja ettevõtjateni. Programmiga:
 - (a) kindlustatakse Euroopa suutlikkust peamistes digitehnoloogia valdkondades läbi mastaapse juurutamise,
 - (b) laiendatakse digitehnoloogia levikut ja kasutuselevõttu avalikku huvi pakkuvates valdkondades ja erasektoris.
2. Programmil on viis järgmist erieesmärki:
 - (a) erieesmärk nr 1: kõrgjõudlusega andmetöötlus,
 - (b) erieesmärk nr 2: tehisintellekt,
 - (c) erieesmärk nr 3: küberturvalisus ja usaldus,
 - (d) erieesmärk nr 4: kõrgema taseme digioskused,
 - (e) erieesmärk nr 5: juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime .

Artikkel 4

Kõrgjõudlusega andmetöötlus

Erieesmärgi 1 „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- (a) juurutada liidus maailma mastaabis arvestatav eksatasandi⁷⁶ superandmetöötluse ja andmete integreeritud taristu, mis oleks mitteärilistel alustel kasutatav avaliku ja erasektori kasutajatele ning avaliku sektori vahenditest rahastatava teadustöö jaoks, ning seda taristut liidu tasandil koordineerida ja kasutada;
- (b) juurutada teadustegevuse ja innovatsiooni tulemusena loodud kasutusvalmis/töövõimelisi tehnoloogiaid, et rajada liidus integreeritud kõrgjõudlusega andmetöötluse ökosüsteem, mis hõlmab teaduse ja tööstuse väärtusahela kõiki osi, sh riistvara, tarkvara, rakendused, teenused, ühendused ja digioskused;
- (c) juurutada eksatasandijärgne⁷⁷ taristu ja seda kasutada (sh integreerimine kvantarvutuse tehnoloogiatega) ning arendada arvutiteaduste jaoks uusi teadustaristuid.

⁷⁶ Miljardeid miljardeid ujukomatehteid sekundis.

⁷⁷ Eksatasandist tuhat korda kiirem.

Artikkel 5

Tehisintellekt

Erieesmärgi 2 „Tehisintellekt“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- (a) suurendada ja tugevdada liidu tehisintellekti alast põhivõimekust, kaasa arvatud andmeressursse ja algoritmiteeke, mis oleksid kooskõlas andmekaitsealaste õigusaktidega;
- (b) anda see võimekus kõigi ettevõtjate ja haldusasutuste käsutusse;
- (c) tugevdada liikmesriikides olemas olevaid tehisintellekti testimise ja sellega eksperimenteerimise vahendeid ja ühendada need võrku.

Artikkel 6

Küberturvalisus ja usaldus

Erieesmärgi 3 „Küberturvalisus ja usaldus“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- (a) toetada koos liikmesriikidega kõrgetasemeliste küberturvalisuse seadmete, töövahendite ja andmetaristute hankimist, järgides täielikult andmekaitsealaseid õigusakte;
- (b) toetada Euroopas leiduvate küberturvalisuse alaste teadmiste, võimete ja oskuste parimat kasutamist;
- (c) tagada uusimate küberturvalisuse lahenduste laialdane kasutuselevõtt kogu majanduses;
- (d) tugevdada liikmesriikide ja erasektori suutlikkust, et aidata neil täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016 direktiivi (EL) 2016/1148 (meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus)⁷⁸ nõudeid.

Artikkel 7

Kõrgema taseme digioskused

Liidu rahalise sekkumisega erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames toetatakse kõrgema taseme digioskuste arengut käesoleva programmiga toetatavates valdkondades ning aidatakse seega suurendada Euroopa talendipagasi, toetatakse ametioskuste parandamist, eriti kõrgjõudlusega andmetöötuse, suurandmete analüüsi, küberturvalisuse, hajusraamatu tehnoloogia, robotika ja tehisintellekti vallas. Rahalisel sekkumisel on järgmised tegevuseesmärgid:

- (a) toetada pikaajaliste koolituste ja kursuste väljatöötamist ja pakkumist tudengitele, IT-spetsialistidele ja laiemale töötajaskonnale:

⁷⁸ ELT L 194, 19.7.2016, lk 1–30.

- (b) toetada lühiajaliste koolituste ja kursuste väljatöötamist ja pakkumist ettevõtjatele, väikeettevõtete juhtidele ja laiemale töötajaskonnale;
- (c) toetada õpilaste, noorte ettevõtjate ja kõrgkooli lõpetanute töökohapõhist õpet ja praktikat.

Artikkel 8

Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime

Erieesmärgi 5 „Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime“ raames on liidu rahalisel sekkumisel järgmised tegevuseesmärgid:

- (a) tagada, et avalikus sektoris ja avalikku huvi pakkuvates valdkondades, näiteks tervishoius ja hoolduses, kohtusüsteemis, hariduses, transpordis, energeetikas, keskkonnavaldkonnas, kultuuri- ja loomesektoris saaks juurutada ja kasutada tiiptasemel digitehnoloogiat, eeskätt seoses kõrgjõudlusega andmetöötuse, tehisintellekti ja küberturvalisusega;
- (b) juurutada, käitada ja hooldada üleeuroopalisi koostalitlusvõimelisi digiteenuste taristuid (kaasa arvatud nendega seotud teenused) vastastikusel täiendavuses riiklike ja piirkondlike meetmetega;
- (c) hõlbustada lahenduste ja raamistike arendamist, ajakohastamist ja kasutamist Euroopa haldusasutuste, ettevõtjate ja kodanike seas, sealhulgas koostalitlusvõime lahenduste ja raamistike taaskasutust;
- (d) pakkuda haldusasutustele juurdepääsu digitehnoloogiate, sh nende piiriülese kasutamise testimisele ja katsetamisele;
- (e) toetada kõrgema taseme digitehnoloogia ja sellega seotud tehnoloogiate kasutuselevõttu liidu tööstuses, eelkõige VKEde seas, muu hulgas eeskätt seoses kõrgjõudlusega andmetöötuse, tehisintellekti, küberturvalisuse ning tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega;
- (f) toetada koostalitlusvõimeliste digilahenduste projekteerimist, testimist, realiseerimist ja juurutamist selliste ELi tasandi avalike teenuste jaoks, mille pakkumiseks kasutatakse andmepõhist taaskasutatavate lahenduste platvormi, edendades sealjuures innovatsiooni ja luues ühiseid raamistikke, et anda Euroopa kodanike ja ettevõtete käsutusse haldusasutuste pakutavate teenuste kogu potentsiaal;
- (g) tagada liidu tasandil pidev suutlikkus märgata ja analüüsida digimaailma kiiret arengut ja sellega kohaneda ning jagada ja levitada parimaid tavaid;
- (h) toetada koostööd hajusraamatupõhiseid teenuseid ja rakendusi kasutavate usaldusväärsete taristute Euroopa ökosüsteemi loomiseks, sh toetades koostalitlusvõimet ja standardimist ning edendades ELi piiriüleste rakenduste juurutamist;
- (i) rajada digitaalse innovatsiooni keskuste võrk ja seda tugevdada.

Artikkel 9

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027 on jooksevhindades 9 194 000 000 eurot.
2. Nimetatud summa orienteeriv jaotus on järgmine:
 - (a) kuni 2 698 240 000 eurot erieesmärgiks 1 „Kõrgjõudlusega andmetöötlus“
 - (b) kuni 2 498 369 000 eurot erieesmärgiks 2 „Tehisintellekt“
 - (c) kuni 1 998 696 000 eurot erieesmärgiks 3 „Küberturvalisus ja usaldus“
 - (d) kuni 699 543 000 eurot erieesmärgiks 4 „Kõrgema taseme digioskused“
 - (e) kuni 1 299 152 000 eurot erieesmärgiks 5 „Juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime“
3. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistusteks, järelevalveks, kontrolliks, auditeerimiseks ja hindamiseks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
4. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuvate tegevustega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
5. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise korras, võib liikmesriikide palvel kanda üle programmile. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti a alusel või kaudselt kõnealuse artikli punkti c alusel. Võimaluse korral peetakse vahendite kasutamisel silmas asjaomase liikmesriigi huve.
6. Ilma et see piiraks finantsmääruse kohaldamist, võivad esimesse tööprogrammi lisatud projektidest tulenevate meetmete kulutused olla rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 10

Programmiga ühinenud kolmandad riigid

Programmis võivad osaleda

1. Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;
2. ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid vastavalt nende liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende vahelistes lepingutes;
3. Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes

samalaadsetes kokkulepetes; ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

4. kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud konkreetses lepingus, mis käsitleb kolmanda riigi osalemist liidu programmis, tingimusel et:
 - leping tagab õiglase tasakaalu liidu programmides osaleva kolmanda riigi antava panuse ja saadava kasu vahel;
 - lepingus on sätestatud programmides osalemise tingimused, sealhulgas üksikute programmide rahaliste osamaksete arvutamine ja nende halduskulusid. Need osamaksed loetakse vastavalt [uue finantsmääruse] [artikli 21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;
 - leping ei anna kolmandale riigile seoses programmiga otsustusõigust;
 - lepinguga on tagatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Artikkel 11

Rahvusvaheline koostöö

1. Liit võib teha koostööd artiklis 10 nimetatud kolmandate riikidega, muude kolmandate riikide ja neis riikides asutatud rahvusvaheline organisatsioonide ja asutustega, seda eeskätt ELi ja Vahemere piirkonna partnerluse ja idapartnerluse raames, ning naaberriikidega, eeskätt Lääne-Balkani ja Musta mere piirkonna riikidega. Programmist ei kaeta selle koostööga seotud kulused, ilma et see piiraks artikli [19] kohaldamist.
2. Erieesmärgi 3 „Küberturvalisus ja usaldus“ raames lõikes 1 nimetatud kolmandate riikide ja organisatsioonidega tehtava koostöö suhtes kohaldatakse artiklit [12].

Artikkel 12

Julgeolek

1. Programmi raames võetavad meetmed peavad olema kooskõlas kohaldatavate julgeolekunormidega ning eeskätt normidega, mis käsitlevad salastatud teabe kaitset loata avalikustamise eest, muu hulgas tuleb järgida kõiki asjaomaseid riigi ja liidu õigusnorme. Väljaspool liitu võetavate meetmete puhul peab lisaks eespool nimetatud nõuete täitmisele olema sõlmitud julgeolekuleping liidu ja selle kolmanda riigi vahel, kus tegevus toimub.
2. Vajaduse korral kaasneb ettepanekute ja hangetega julgeolekualane enesehindamine, mille käigus tehakse kindlaks võimalikud julgeolekuküsimused ja kirjeldatakse, kuidas need küsimused lahendatakse, et täita asjaomaseid riigi ja liidu õigusnorme.
3. Vajaduse korral teostab komisjon või rahastamisasutus julgeolekukontrolli selliste ettepanekute puhul, millega seoses ilmnevad julgeolekuküsimused.

4. Vajaduse korral peavad meetmed olema kooskõlas komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2015/444⁷⁹ ja selle rakenduseeskirjadega.
5. Tööprogrammis võidakse sätestada, et assotsieerunud riikides asutatud juriidilistel isikutel ning ELis asutatud, aga kolmandatest riikidest juhitud juriidilistel isikutel ei ole julgeolekukaalutlustel õigust osaleda kõigis või mõnedes erieesmärgi 3 meetmetes. Sellistel juhtudel on konkursikutsetel ja pakkumiskutsetel osalejate ring piiratud isikutega, kes on asutatud liikmesriigis või kes loetakse liikmesriigis asutatuks ja keda juhib liikmesriik ja/või liikmesriigi kodanikud.

Artikkel 13

Koostoime muude liidu programmidega

1. Programm on üles ehitatud selliselt, et tema rakendamisel tekiks III lisas täpsemalt kirjeldatud koostoime muude liidu rahastamisprogrammidega, seda eeskätt ELi programmidest täiendavate rahaliste vahendite saamise korra kaudu, kui juhtimiskorraldus seda lubab; rahastamine võib toimuda järgemööda, vaheldumisi või vahendite ühendamise, sh meetmete ühisrahastamise teel.
2. Asjaomaste ametivõimude vahelise koordineerimise jaoks kehtestatakse vajalikud mehhanismid ning luuakse vajalikud seirevahendid, et tagada süstemaatiline koostoime käesoleva programmi ja kõigi asjaomaste ELi rahastamisvahendite vahel. Kehtestatava korra abil püütakse vältida topelttööd ja saavutada kulutuste võimalikult suur mõju.

Artikkel 14

Rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c ja artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud asutustega, seda eeskätt erieesmärkide 1 ja 3 puhul. Rahastamisasutused võivad kalduda kõrvale käesolevas määruses sätestatud osalemise ja levitamise õigusnormidest ainult siis, kui see on ette nähtud rahastamisasutuse loomise ja/või sellele asutusele eelarve täitmise alaste ülesannete usaldamise alusaktis või, kui tegemist on finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c alapunktide ii, iii või v kohase rahastamisasutusega, siis juhul, kui see on sätestatud rahalist osalust käsitlevas lepingus ja seda on vaja nende tegevusega seotud spetsiifiliste vajaduste või meetme olemuse tõttu.
2. Programmist võib rahastamist pakkuda ükskõik millises finantsmääruse kohases vormis, sealhulgas eelkõige hangetena, aga ka toetuste ja auhindadena. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.
3. Riski, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite tagasinõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitletakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse määruse XXX [tagatistfondi määruse õigusjärglane] [artikli X] sätteid.

⁷⁹

Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

Artikkel 15

Euroopa partnerlused

Programmi võib rakendada Euroopa partnerluste kaudu. Eeskätt võib see hõlmata toetusi ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel loodud olemasolevatele või uutele ühissettevõttena tegutsevatele avaliku ja erasektori partnerlustele. Selliste osaluste suhtes kohaldatakse [Euroopa horisondi määrus, viide lisatakse] Euroopa partnerluste kohta käivaid sätteid.

Artikkel 16

Digitaalse innovatsiooni keskused

1. Programmi rakendamise esimese aasta jooksul luuakse digitaalse innovatsiooni keskuste esialgne võrk.
2. Lõikes 1 nimetatud võrgu loomiseks nimetab iga liimesriik avatud ja konkurentsipõhise menetluse tulemusena kandidaadid, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:
 - (a) digitaalse innovatsiooni keskuste ülesannetega seotud sobivad pädevused;
 - (b) sobiv juhtimisvõimekus, personal ja taristu;
 - (c) tegevuslikud ja õiguslikud vahendid liidu tasandil kehtestatud halduslike, lepinguliste ja finantsjuhtimise alaste õigusnormide kohaldamiseks;
 - (d) piisavad finantstagatised, mille annab eelistatavalt riigi ametiasutus ja mis vastavad liidu rahaliste vahendite sellisele tasemele, mille juhtimise ülesanne talle antakse.
3. Komisjon võtab vastu otsuse nende üksuste valimise kohta, kellest moodustatakse esialgne võrk. Komisjon valib need üksused välja liikmesriikide nimetatud kandidaatide seast lõikes 2 loetletud kriteeriumide ja järgmiste täiendavate kriteeriumide põhjal:
 - (a) esialgse võrgu rahastamiseks kasutatav eelarve;
 - (b) vajadus tagada, et esialgne võrk kataks tööstuse ja avalikku huvi pakkuvate valdkondade vajadused ning oleks suure ja tasakaalustatud geograafilise ulatusega.
4. Täiendavaid digitaalse innovatsiooni keskusi valitakse avatud ja konkurentsipõhise protsessi käigus ning tagades, et hõlmatakse võimalikult suur geograafiline ala kogu Euroopast. Võrgu üksuste arv on proportsionaalses suhtes konkreetse liikmesriigi rahvaarvuga ja iga liikmesriigi kohta on vähemalt üks digitaalse innovatsiooni keskus. ELi äärepoolseimate piirkondade spetsiifiliste probleemidega tegelemiseks võidakse nimetada eraldi üksused, kes tegeleksid nende piirkondade vajadustega.
5. Digitaalse innovatsiooni keskusi võidakse rahastada toetuste kaudu.
6. Digitaalse innovatsiooni keskused, kelle tegevust rahastatakse, osalevad programmi rakendamises, et:
 - (a) pakkuda digitaaltehnoloogiale ülemineku teenuseid, kaasa arvatud testimis- ja eksperimenteerimisvahendeid, mis on mõeldud VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, seda ka sektorites, kus digitehnoloogia ja sellega seotud tehnoloogiate kasutuselevõtt on aeglane;

- (b) anda piirkondade vahel edasi teadmisi ja oskusteavet, eeskätt seeläbi, et ühe piirkonna VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad ühendatakse võrku teistes piirkondades tegutsevate digitaalse innovatsiooni keskustega, mis on asjaomaste teenuste pakkumiseks kõige sobivamad;
- (c) pakkuda haldusasutustele, avaliku sektori organisatsioonidele, VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele temaatilisi teenuseid, kaasa arvatud teenuseid, mis on seotud tehisintellekti, kõrgjõudlusega andmetöötluse ning küberturvalisuse ja usaldusega. Iga digitaalse innovatsiooni keskus võib spetsialiseeruda konkreetsetele temaatilistele teenustele ega pea pakkuma kõiki käesolevas lõikes nimetatud temaatilisi teenuseid;
- (d) pakkuda kolmandatele isikutele rahalist toetust erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames.

II PEATÜKK

OSALEMISTINGIMUSED

Artikkel 17

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, mis aitavad saavutada artiklis [3] ja artiklites [4]–[8] osutatud eesmärgi.
2. Meetmete rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid sätestatakse tööprogrammides.

Artikkel 18

Rahastamiskõlblikud üksused

1. Lisaks finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidele kehtivad lõigetes 2–4 esitatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid.
2. Rahastamiskõlblikud on järgmised üksused:
 - (a) juriidilised isikud, kes on asutatud:
 - i) liikmesriigis või sellega seotud ülemeremaal või -territooriumil;
 - ii) programmiga ühinenud kolmandas riigis;
 - (b) juriidiline isik, kes on loodud liidu õiguse alusel, või rahvusvaheline organisatsioon;
3. Juriidilised isikud, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga ühinenud, võivad erandkorras osaleda konkreetsetes meetmetes, kui see on vajalik programmi eesmärkide saavutamiseks.
4. Füüsilised isikud ei ole rahastamiskõlblikud muudel juhtudel, kui erieesmärgi 4 „Kõrgema taseme digioskused“ raames antavate toetuste puhul.

5. Tööprogrammiga võidakse ette näha, et julgeolekukaalutlustel või meetmete puhul, mis on otseselt seotud ELi strateegilise sõltumatusega, võivad osaleda ainult liikmesriikides asutatud toetusesaajad või toetusesaajad, kes on asutatud liikmesriikides või konkreetsetes assotsieerunud või kolmandates riikides.
6. Juriidilised isikud, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga ühinenud, peavad põhimõtteliselt ise kandma oma osalemiskulud.

III PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 19

Toetused

Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

Artikkel 20

Hindamiskriteeriumid

1. Hindamiskriteeriumid määratakse kindlaks tööprogrammides ja konkursikutsetes, võttes arvesse vähemalt järgmisi elemente:
 - (a) meetme küpsus projekti väljatöötamisel;
 - (b) kavandatava rakenduskava usaldusväärsus;
 - (c) asjakohasel juhul liidu toetuse stimuleeriv mõju avaliku ja erasektori investeeringutele;
 - (d) vajadus saada üle finantstakistustest, näiteks turupoolse rahastamise puudumisest;
 - (e) vajaduse korral majanduslik, sotsiaalne, kliima- ja keskkonnamõju ning juurdepääsetavus;
 - (f) asjakohasel juhul üleeuroopaline ulatus;
 - (g) asjakohasel juhul tasakaalustatud geograafiline jaotus kogu liidu piires, kaasa arvatud äärepoolseimates piirkondades;
 - (h) asjakohasel juhul pikaajalise jätkusuutlikkuse kava olemasolu.

IV PEATÜKK

SEGARAHASTAMISTOIMINGUD JA MUU KOMBINEERITUD RAHASTAMINE

Artikkel 21

Segarahastamistoimingud

Käesoleva programmi kohaselt otsustatud segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega.

Artikkel 22

Kumulatiivne, täiendav ja kombineeritud rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust mõne muu liidu programmi alusel, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel, tingimusel, et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Iga meedet toetava liidu programmi reegleid kohaldatakse sellest programmist meetme jaoks antud toetuse suhtes. Kumulatiivse rahastamise maht ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat ning liidu eri programmide antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.
2. Meetmetele, mis on saanud kvaliteedimärgise või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:
 - (i) neid on hinnatud programmi kohase projektikonkursi raames;
 - (j) nad vastavad selle projektikonkursi kvaliteedi miinimumnõuetele;
 - (k) neid ei saa selle projektikonkursi alusel rahastada eelarvepiirangute tõttu, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-st või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist vastavalt määruse (EL) XX [ühisätete määrus] artikli [67] lõikele 5 ja määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamine, haldamine ja seire] artiklile [8], tingimusel et sellised meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse selle fondi eeskirju, kes toetust annab.

V PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 23

Tööprogrammid

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.
2. Need tööprogrammid võetakse vastu mitmeaastaste programmidenä kogu programmi jaoks. Kui see peaks olema põhjendatud konkreetsete rakendamisega seotud

vajaduste tõttu, võib tööprogrammid vastu võtta aastaste programmidenä, mis hõlmavad üht või mitut erieesmärki.

3. Esimene mitmeaastane tööprogramm keskendub lisa loetletud tegevustele ning selles tuleb tagada, et toetatavad meetmed ei tõrju välja erasektoripoolset rahastamist. Järgmised tööprogrammid võivad sisaldada lisa nimetatata tegevusi, tingimusel et need on kooskõlas käesoleva määruse artiklites [4–8] sätestatud eesmärkidega.
4. Tööprogrammis esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.

Artikkel 24

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil teostatakse programmi rakendamisel ja artiklis 3 sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude järelevalvet, on esitatud II lisa.
2. Et tagada programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 27 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmise kohta, et vajaduse korral näitajad läbi vaadata või neid täiendada ning täiendada käesolevat määrust järelevalve- ja hindamisraamistiku loomist käsitlevate sätetega.
3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
4. Maksimaalselt tuleb ära kasutada ELi ametlikku statistikat, näiteks IKT valdkonna korrapäraseid statistilisi uuringuid. Riikide statistikaametitega konsulteeritakse ja nad kaasatakse koos Eurostatiga programmi rakendamise ja digitehnoloogiale üleminekul tehtud edusammude järelevalveks kasutatavate statistiliste näitajate esialgsesse kavandamisse ja sellele järgnevasse arendamisse.

Artikkel 25

Hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Programmi vahehindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust.
3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis [1] nimetatud ajavahemikku, viib komisjon läbi programmi lõpphindamise.
4. Hindamisaruannete süsteemiga tuleb tagada, et liidu vahendite saajad koguvad programmi hindamiseks vajalikke andmeid tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt ning piisava detailsuse astmega.

5. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 26

Auditid

1. Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sh muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.
2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel; seejuures võetakse arvesse kontrollimise haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel.
3. Kulude auditeerimine toimub järjepideval viisil ning säästlikkuse, tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõtteid järgides.
4. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustav auditistrateegia, mille aluseks võib olla kulude representatiivse valimi finantsaudit. Sellist representatiivset valimit täiendatakse kulutustega seotud riskide hindamisel põhineva valikuga.
5. Meetmete puhul, mida rahastatakse kumulatiivselt mitmest liidu programmist, viiakse läbi üksainus audit, mis hõlmab kõiki asjaomaseid programme ja neist igatüüpi puhul kohaldatavaid eeskirju.

Artikkel 27

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 24 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 24 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 24 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavastegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 28

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu alusel tehtud otsuse või muu õigusliku vahendi kohaselt, annab see riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ning Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

VI PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Teavitamine, teabevahetus, avalikustamine, toetus poliitikavaldkondadele ja tulemuste levitamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab programmi ning selle meetmete ja tulemustega seotud teavitus- ja teabevahetusmeetmeid. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis [3] osutatud eesmärkidega.
3. Programmist toetatakse poliitikavaldkondade kujundamist, teavitustegevust, teadlikkuse suurendamist ja tegevuse tutvustamist ning edendatakse koostööd ja kogemuste vahetamist artiklites 4–8 nimetatud valdkondades.

Artikkel 30

Kehtetuks tunnistamine

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend, tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 31

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta asjaomaste meetmete jätkamist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 283/2014⁸⁰ ja otsusele (EL) 2015/2240⁸¹, mida kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruse (EL) nr 283/2014 ja otsuse 2015/2240⁸² alusel vastu võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli [9 lõikes 4] osutatud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 32

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

⁸⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 283/2014, milles käsitletakse üleeuroopalisi telekommunikatsioonitaristu valdkonna võrke hõlmavaid suuniseid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1336/97/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 14).

⁸¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend.

⁸² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend.

Finantsselgitus

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.5. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.2. *Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele*
 - 3.2.3. *Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Määrus, millega kehtestatakse digitaalse Euroopa programm

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (*programmi teemavaldkond*)

Euroopa strateegilised investeeringud

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

☒ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁸³

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☒ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Eesmärgi kohaselt tahetakse programm võtta kasutusele kohe algusest peale, st 2021. aastal.

Ettepaneku kohaselt tuleks programmi rakendamisel kasutada nii eelarve otsest kui ka kaudset täitmist.

Eelarve otsese täitmise puhul kavatakse esimesed taotlusvoorud kuulutada välja 2020. aasta lõpus. Programmi rakendamine võidakse delegeerida täitevasutusele olenevalt sellest, milline on kulude ja tulude analüüsi tulemus ja sellega seotud otsused.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Kavandatud digitaalse Euroopa programm tegeleb valdkondadega, kus ELi investeeringutel on selge lisaväärtus kolme kriteeriumi põhjal:

– valdkonnad, kus on vaja nii suuri investeeringuid, et ükski liikmesriik ei saa sellega mõistliku aja jooksul ise hakkama,

– valdkonnad, kus on vaja koondada Euroopas hajutatult paiknevad ressursid (andmetöötlusvõimsus, andmete alased teadmised);

– valdkonnad, kus koostalitlusvõime on oluline.

⁸³

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Ettepanekus on juhitud ELi tasandi meetme lisaväärtuse põhimõttest. Praegu on olemas selge poliitiline tahe võtta koos käsile varem vaid ühe riigi siseasjaks peetud mured. Seega on ELil ainulaadne võimalus kavandada, ühiselt rahastada ja koordineerida meetmeid nende ülesannetega toime tulemist võimaldavas mahus ning tagada, et uute digitehnoloogiate eelistest saavad täit kasu kodanikud ja ettevõtjad kõigis liikmesriikides. Mitmepoolne kooskõlastatud tegevus aitab samuti vältida dubleerimist, kasutada ära sünergiaid, ühendades rahastuse raamtingimustega, kindlustada koostalitlusvõime ning vältida pimealasid ja suuremat geograafilist digitaalset jagunemist. Arvestades olukorra kiireloomulisust ja vajalike investeeringute suurust, on kaalukaid argumente, mis toetavad ELi sekkumist.

1.4.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Olemasolevad programmid katavad majanduse ja ühiskonna digitehnoloogiale üleminekuga seotud olulisi aspekte: i) toetus järgmise põlvkonna tehnoloogiate ja rakenduste teadusuuringutele ja innovatsioonile, ii) toetus digitaristu projektidele Euroopa ühendamise rahastu raames – praeguse mitmeaastase finantsraamistikuga käigus omandatud kogemused näitavad, et see programm sobis kõige paremini füüsiliste ühenduste jaoks, iii) meedia toetamine programmi „Loov Euroopa“ raames ja iv) digiteemade toetamine ELi piirkondades Euroopa struktuuri- ja investimisfondide raames. Need on kõik olulised investeeringud, mida tuleks järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga jätkata. Kuid sellest ei piisa. Praegu ei ole programmi, mis võimaldaks ELil tervikuna tegutseda ühise digisuutlikkuse omandamisel eestvedajana olulistes valdkondades, mis toetavad majanduskasvu, tööhõivet ja kvaliteetsete avaliku sektori teenuste jätkusuutlikkust (sellised valdkonnad on nt kõrgetasemel arvutustehnika ja andmetöötlus, küberturvalisus ja tehisintellekt).

1.4.4. *Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Digitaalse Euroopa programm täiendab mitut teist 2020. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus välja pakutud vahendit ja toimib koos nendega. Eelkõige on nendeks: „Euroopa horisont“, Euroopa ühendamise rahastu (CEF2), ELi väärtuste fond, „Loov Euroopa“ (k.a programm „MEDIA“), InvestEU fond, COSME programm, ERDF, Euroopa Sotsiaalfond+ (k.a noorte tööhõive algatus ja elementaarsed digioskused), Erasmus+, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (elementaarsed ja kõrgema taseme digioskused), sisepiiride haldamise fond, keskkonna- ja kliimameetmed (sh energiatõhusus) ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond.

Programmide koostoime muudab investeeringud tõhusamaks ja loob kodanike jaoks suuremat väärtust. See võimendab ELi tasandi digiinvesteeringute mõju kohapeal, samal ajal kui riiklikud ja piirkondlikud digiinvesteeringud saavad ELi programmi paremini täiendada.

EL suurendab avaliku sektori vahendite mõju ja tõhusust eri programmide vahel olevate praktiliste seoste kaudu ning lahendab tänu sellele digivaldkonna ees seisvaid ülesandeid sihipärasemalt ja tõhusamalt, luues rohkem töökohti, kiirendades majanduskasvu ja suurendades konkurentsivõimet. Programmi rakendamisel pööratakse tähelepanu konkurentsi säilimisele siseturul.

1.5. Meetme kestus ja finantsmõju

☒ **Piiratud kestusega**

- ☒ kehtib 2021–2027
- ☒ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2021–2027 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2021–2031

☐ **Piiramatu kestusega**

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid⁸⁴

☒ **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

- ☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☒ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega**

☒ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);
- ☐ Euroopa Investeeringuspangale (EIP) ja Euroopa Investeeringufondile (EIF);
- ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Programmi rakendamisega tegeleb eelarve otsese täitmise korras komisjon ja/või mõni olemasolev rakendusamet olenevalt sellest, milline on tulevase kulude ja tulude analüüsi tulemus, või rakendatakse seda eelarve kaudse täitmise korras koos finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asjaomaste asutustega..

Käesolevas finantsselgituses eeldatakse, et tegemist on eelarve otsese täitmisega, et prognoosid oleksid võimalikult ettevaatlikud.

⁸⁴

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Selleks, et mõõta ELi digitaliseerimise edenemist, kasutatakse digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeksit (DESI). DESI põhineb mitmel rangel statistilisel analüüsil põhineval näidikul. Andmeid kogutakse ka muist allikaist, sealhulgas eriuuringuist.

Programmi peamiste valdkondade (kõrgjõudlusega andmetöötlus, tehisintellekt, küberturvalisus, kõrgema taseme digioskused, juurutamine, digivõimekuse parim kasutamine ja koostalitlusvõime) jaoks määratakse kindlaks väljund- ja mõjunäidikud.

Iga-aastasest seirest saadav tagasiside võimaldab kohandada programmi juhtimist ja struktuuri sõltuvalt saavutatud tulemustest. Kasutada saab iga-aastaste IKT uuringute ja tööjõu-uuringust pärinevaid näidikuid. Samuti võib korraldada eriuuringuid. DESI andmekogu täiendatakse programmi enda poolt genereeritud teabega.

Järelhindamistes kasutatakse võimaluste piires vastupidise stsenaariumi mõju hindamisel põhinevaid meetodeid. Vahe- ja lõpphindamine on kavas teha nii programmi kui terviku kui ka selle komponentide tasandil.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus.*

Eelarve täitmise viisid

Programmi rakendamine toimub eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c [uus artikli 62 lõike 1 punkt c] osutatud asjaomaste isikute või üksustega. Rakendamisviisid peavad tagama, et kaasinvesteeringud liikmesriikidega tehakse võimalikult paindlikult.

Rahastamisvahendid

Programmi rakendamiseks kasutatakse finantsmääruse kohaselt kasutadaolevaid vahendeid, võttes arvesse tegelikke poliitilisi vajadusi, vajadust olla kogu programmi jooksul võimalikult paindlik ja kontrollimise kulutõhusust, tagades ühtlasi eesmärkide saavutamise ja vältides turumoonutusi.

Erinevalt muudest maailma riikidest ei ole ELi liikmesriigid sellistes valdkondades nagu kõrgjõudlusega andmetöötlus ja küberturvalisus hankeinstrumente eriti laialdaselt kasutanud. Kui liikmesriigid kasutaksid ühishankeid rohkem, saaks Euroopa kasu tõhususe kasvust ning ühtlasi tasakaalustaks see hankesüsteemide vähest koordineeritust. Programmi abil saavutatakse hangete kriitiline mass ja see aitab saada sama raha eest paremaid tulemusi. Lisaks tagatakse seeläbi tihedam seos tehnoloogia tarnimisega ja tagatakse, et riikide tarnijad on tehnika arendamisel jätkuvalt esirinnas.

Programmis kasutatakse toetusi vastavalt finantsmääruse sätetele.

Kavas on kasutada rahastamisvahendeid, seda eeskätt erasektori digitaliseerimise ja tehisintellektiga seotud eesmärkide saavutamiseks. Tehisintellekti jaoks mõeldud

rahastamisvahendite kättesaadavaks tegemiseks kasutatakse InvestEU raames kavandatavat eelarvelist tagatist.

Programmiga nähakse ette segarahastamine, mis võimaldab muu hulgas pakkuda toetusi koos rahastamisvahenditega.

Kontrollistrateegiad

Kontrollistrateegiates võetakse arvesse vastava rakendamismehhanismi ja rahastamisvahendite riski.

Eeskätt on eraldi kontrollistrateegiat vaja kavandatud innovatsioonialaste hankelepingute puhul, mille summad on eriti suured.

Vastavalt pannakse paika ka toetuste kontrollimise strateegia, mis keskendub toetuste rakendamise kolmele peamisele etapile vastavalt finantsmäärusele:

- taotlusvoorude korraldamine ja programmi poliitikaeesmärkidega sobivate taotluste valimine,
- tegevus-, seire- ja eelkontrollid, mis hõlmavad projektide rakendamist, avalikke hankeid, eel-, vahe- ja lõppmakseid ja toetuste haldamist,
- projektide ja maksete järelkontrollid.

Eeldatavasti toob selline kontrollistrateegia kaasa tulemuslikkuse, mis on kooskõlas programmi esimese iteratsiooni käigus täheldatud näitajatega.

- kulukohustuste ja maksete assigneeringute kasutamise määr on ~100 %;
- õigeaegselt teavitatakse ~100 % toetusesaajatest; õigeaegselt allkirjastatakse rohkem kui 95 % toetust;
- õigeaegselt tehakse ~100 % maksetest;
- jääkvigade määr jääb vahetult alla 2 % olulisuse piirmäära.

2.2.2. Teave tuvastatud ohtude ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta.

Kindlaks on tehtud järgmised ohud:

- spetsiaalsete rakendusstruktuuride loomine hilineb,
- projektide rakendamine hilineb,
- võimalikud vead või ELi vahendite vastutustundetu haldamine / väärkasutamine.

Programmi rakendamisel eelistatakse võimaluse korral selliseid toetuse rakendamise vahendeid, mille puhul esineb vigu vähem, sh näiteks ühekordseid makseid.

Peamiste programmi jaoks ettenähtud kontrollifunktsioonide hulka kuulub see, et keskendutakse poliitikavaldkonna eesmärkidele, võttes sealjuures arvesse sisekontrolli eesmarke (seaduslikkus ja korrektsus, kontrollimise tõhusus ja kulutasuvus). Nende eesmärk on tagada kõigi osaliste kaasatus, eelarve otstarbekohane paindlikkus ja eel- ja järelkontrollide järjepidevus ning nad võivad olla riskide alusel diferentseeritud.

Kontrollimist toetavad iga-aastane alt-üles riskihindamine, kontrolliraamistiku süstemaatiline hindamine, asjakohane kõrvalekalletest teatamine (erandite ja

mittevastavuste register) ja parandusmeetmed, mida võetakse siseauditi talituse, Euroopa Kontrollikoja või eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava asutuse soovitude alusel.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Kontrollikulud ja kontrollimisest saadav kasu

Hinnanguliselt peaksid kontrollimise kogukulud, sh komisjoni, rakendusameti ja rakendusasutuste tasandi kulud olema umbes 3,55 % programmi tasandi põhitegevuse maksete assigneeringutest.

Eeldusel, et programmi eelarve täitmisega tegeleb täies mahus komisjon ning teda ei toeta ei rakendusamet ega rakendusasutus, oleksid kontrollikulud oluliselt suuremad ja võiksid ulatuda 7,7 %-ni programmi tasandi maksete assigneeringutest.

Ettenähtud kontrollimise eesmärk on tagada komisjoni sujuv ja tulemuslik järelevalve rakendusüksuste üle ja kindlustada komisjoni tasandil suurem kindlustunne.

Kontrollimisest saadav kasu on järgmine:

- välditakse nõrgemate või ebapiisavate ettepanekute valimist;
- optimeeritakse kavandamist ja ELi vahendite kasutamist, et säiliks ELi lisaväärtus;
- tagatakse toetuslepingute kvaliteet, välditakse vigu juriidiliste isikute tuvastamisel, tagatakse ELi panuse korrektne arvutamine ja võetakse toetuste korrektseks toimimiseks vajalikud tagatised;
- toetuskõlbmatud kulud tuvastatakse maksete etapis;
- toimingute seaduslikkust ja korrektsust mõjutavad vead avastatakse auditi etapis.

Lisaks sellele toimub riskide eelnev hindamine ning kasutatakse väiksema riskiga mehhanisme, nt ühekordseid makseid, standardkulusid ja/või projektide standardvorme.

Hinnanguline veamäär

Eesmärgi kohaselt peaks jääkvigade määr jääma kogu projekti puhul allapoole 2 % künnist ning samas tuleks piirata toetusesaajate kontrollikoormust, et saavutada tasakaal seaduslikkuse ja korrektsuse eesmärgi ja selliste muude eesmärkide vahel nagu programmi atraktiivsus eeskätt VKEde jaoks ja kontrollikulud.

2.3. **Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed**

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Digitaalse Euroopa programmi rakendamist ja selle eelarve täitmist juhib sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat (DG CONNECT), kellel on kindel

kavatsus võidelda pettusega kõigis juhtimisprotsessi etappides. See peadirektoraat on välja töötanud ja põhjaliku pettusevastase strateegia, mis käsitleb kõiki peamisi majandustegevusi ja kindlaks tehtud pettuseriske, ning rakendab seda strateegiat. See hõlmab andmete tõhusamat kasutamist täiustatud IT-vahendite abil (eelkõige toetuste haldamisel) ning personali pidevat koolitamist ja teavitamist.

Peadirektoraadi praegune pettusevastane strateegia hõlmab toetuste haldamist, lepingute haldamist / hankeid ja kolmandate isikute (ametid, ühissettevõtted) kaudset juhtimist / järelevalvet ning teatavaid eetikat ja käitumist puudutavaid elemente. Seda strateegiat ajakohastatakse pärast komisjoni pettusevastase strateegia läbivaatamist 2018. aastal. See hõlmab ka digitaalse Euroopa programmi spetsiifilisi riske, mida tuleb arvesse võtta.

Üldiselt peaks kavandatud kontrollimeetmete kogum avaldama positiivset mõju ka pettusevastasele võitlusele. Lisaks tuleb rõhutada, et võrreldes kogukuluga on võrreldavate programmide rakendamise käigus komisjonis avastatud pettuste arv olnud väga väike. Digitaalse Euroopa projekti eelarve täitmise eest vastutav DG CONNECT kavatseb siiski kindlameelselt pettuste vastu võidelda.

Õigusnormidega tagatakse, et komisjoni talitused, kaasa arvatud OLAF, võivad teostada põhikontrolle, näiteks auditeid ja/või kohapealseid kontrolle, kasutades OLAFi soovitatud standardsätteid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik ja uued kulude eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneeringuliik	Rahaline osalus			
	Nr Rubriik...I Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	Liigendatud/liigendamata ⁸⁵	EFTA riigid ⁸⁶	Kandidaatriigid ⁸⁷	Kolmandad riigid	Finantsmääruse artikli [21 lõike 2 punkti b] tähenduses
	02.06 – Digitaalse Euroopa programm 02.01.04 Halduskulud 02.06.01 Küberturvalisus 02.06.02 Kõrgjõudlusega andmetöötlus 02.06.03 Tehisintellekt 02.06.04 Oskused 02.06.05 Juurutamine 02.06.05.01 Koostalitlusvõime	Liigendamatata Liigendatud Liigendatud Liigendatud Liigendatud Liigendatud Liigendatud Liigendatud	JAH	JAH (kui see on aasta tööprogrammis ära märgitud)	JAH, piirdub programmi teatava osaga	EI

⁸⁵ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁸⁶ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁸⁷ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele⁸⁸

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	1	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond
---	----------	--

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aast at	KOKKU
02.06.01 Küberturvalisus ⁸⁹	Kulukohustus ed	(1)	284,892	322,244	327,578	248,382	253,295	258,214	263,316		1 957,922
	Maksed	(2)	21,221	102,765	150,212	167,336	156,475	150,124	148,074	1 061,715	1 957,922
02.06.02 Kõrgjõudlusega andmetöötlus	Kulukohustus ed	(1)	384,604	435,030	442,232	335,314	341,950	348,589	355,477		2 643,196
	Maksed	(2)	28,648	138,733	202,786	225,903	211,241	202,668	199,899	1 433,316	2 643,196
02.06.03 Tehisintellekt	Kulukohustus ed	(1)	356,115	402,805	409,474	310,476	316,619	322,768	329,146		2 447,402
	Maksed	(2)	26,526	128,457	187,765	209,170	195,594	187,656	185,092	1 327,144	2 447,402
02.06.04 Oskused	Kulukohustus ed	(1)	99,712	112,786	114,652	86,933	88,653	90,375	92,161		685,272
	Maksed	(2)	7,428	35,968	52,574	58,567	54,766	52,544	51,826	371,597	685,272
02.06.05 Juurutamine	Kulukohustus ed	(1)	161,219	184,025	186,511	134,149	136,361	138,576	141,303		1 082,144

⁸⁸ Ümardamise tõttu ei pruugi kogusummad olla päris täpsed.

⁸⁹ Tegevuseelarve jaotus viie erieesmärgi vahel on soovituslik. See vaadatakse läbi, võttes arvesse tehnika ja turu arengut ja programmi rakendamist.

	Maksed	(2)	5,545	41,855	72,106	82,157	74,704	69,103	66,789	669,886	1 082,144
02.06.05.01 Koostalitlusvõime ⁹⁰	Kulukohustused	(1)	23,960	25,433	26,415	27,299	28,281	29,263	29,852		190,505
	Maksed	(2)	8,249	24,942	25,532	26,612	27,005	28,477	29,459	20,229	190,505
Tegevusassigneeringud (punktis 3.1 loetletud eelarveridade kaupa)	Kulukohustused	(1)	1 310,502	1 482,323	1 506,862	1 142,553	1 165,160	1 187,785	1 211,256		9 006,441
	Maksed	(2)	97,617	472,721	690,975	769,744	719,785	690,573	681,139	4 883,886	9 006,441
Programmi vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁹¹	Kulukohustused = maksed	(3)	27,038	30,234	30,744	24,165	24,642	25,120	25,618		187,559
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	1 337,540	1 512,557	1 537,606	1 166,718	1 189,802	1 212,905	1 236,874		9 194,000
	Maksed	=2+3	124,655	502,955	721,719	793,909	744,427	715,693	706,757	4 883,886	9 194,000

⁹⁰ Haldab DG DIGIT või toimub haldamine artikli 8 punktide b ja c osana, et hõlbustada lahenduste ja raamistike arendamist, ajakohastamist ja kasutamist Euroopa haldusasutuste, ettevõtjate ja kodanike seas, sealhulgas koostalitlusvõime lahenduste ja raamistike taaskasutust.

⁹¹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aa stat</i>	KOKKU
Inimressursid		45,888	51,890	52,748	40,024	40,812	41,601	42,424		315,388
Muud halduskulud		1,490	1,519	1,549	1,580	1,613	1,644	1,679		11,078
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	47,378	53,410	54,298	41,605	42,426	43,246	44,103		326,466

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. aast at</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	1 384,918	1 565,967	1 591,904	1 208,323	1 232,228	1 256,151	1 280,977		9 520,466
	Maksed	172,033	556,365	776,017	835,514	786,853	758,939	750,860	4 883,886	9 520,466

3.2.2. Üldine hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
-------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Inimressursid	45,888	51,890	52,748	40,024	40,812	41,601	42,424	315,388
Muud halduskulud	1,490	1,519	1,549	1,580	1,613	1,644	1,679	11,078
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 kokku	47,378	53,410	54,298	41,605	42,426	43,246	44,103	326,466

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud ⁹²								
Inimressursid								

⁹² Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Muud halduskulud	27,038	30,234	30,744	24,165	24,642	25,120	25,618	187,559
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	27,038	30,234	30,744	24,165	24,642	25,120	25,618	187,559

KOKKU	74,416	83,644	85,042	65,77	67,068	68,366	69,721	514,025
--------------	---------------	---------------	---------------	--------------	---------------	---------------	---------------	----------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse juba meetet haldava peadirektoraadi assigneeringutega ja/või assigneeringute ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline täistööajale taandatud töötajate arv

Aasta		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
Komisjoni peakorteris ja esindustes		231	261	266	201	205	209	214
Delegatsioonides								
Teadustegevus								
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad) ⁹³								
Rubriik 7								
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris	173	196	199	151	154	157	160
	- delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest ⁹⁴	- peakorteris							
	- delegatsioonides							
Teadustegevus								
Muu (täpsustage)								
KOKKU		404	457	464	352	359	366	373

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

⁹³ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

⁹⁴ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

Ametnikud ja ajutised töötajad	Digitaalse Euroopa programmi operatiivne rakendamine, kaasa arvatud toetus- ja koordineerimiskulud.
Koosseisuvälised töötajad	Digitaalse Euroopa programmi operatiivne rakendamine, kaasa arvatud toetus- ja koordineerimiskulud.

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☐ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☒ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m	p.m

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Ettepaneku/algatuse mõju ⁹⁵						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artikkel							

Sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[...]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave)

[...]

⁹⁵

Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.